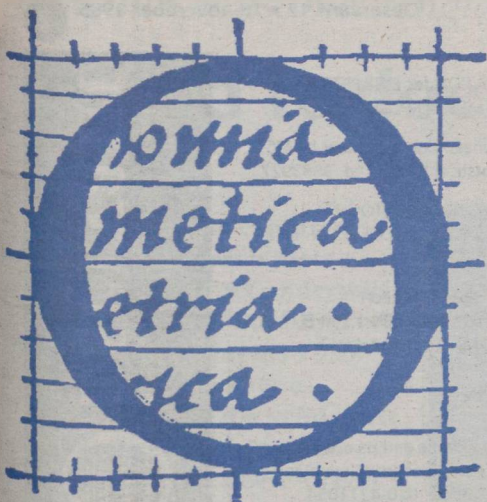

bservant ¹²

Jaargang 16, 16 november 1995

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg • Redactieadres: Postbus 616, 6200 MD Maastricht • tel. 043-3883174

Inhoud

pagina 3

de consumentengids economie is uit

pagina 5

Caffeine, nicotine en geheugen

pagina 7

Hoe vrij is de vrijheid van meningsuiting?

pagina 8 en 9

De computer in het onderwijs, het leven met internet

pagina 14 en 15

Macbeth en cabaret, bozebrieven- en andere kinderboeken

pagina 16

Alweer internet, nu over Maastricht

Iedere dag vers gebrande
koffie voor u op maat gemalen.
Vraag naar onze koffiokaart!

MOCCA TURC

ARABA

Facultaire opleidingen zijn goed studeerbaar

Kritisch zelfonderzoek economie

De faculteit is tevreden, maar houdt de vinger aan de pols. Aldus luidt, zo kort mogelijk samengevat, de analyse die de faculteit der economische wetenschappen en bedrijfskunde van zichzelf gemaakt heeft. De 'zelfstudie' is geschreven ten behoeve van de visitatie van het universitaire economie-onderwijs die in 1996 zal plaatsvinden.

Als het rapport evenveel lof oogst bij de visitatiecommissie als het onlangs bij de faculteitsraad deed, hoeft de faculteit zich weinig zorgen te maken. Een realistisch en evenwichtig stuk, luidde daar het algemene oordeel. De omvangrijke nota (bij de F-raad lag nog een stuk van 160 pagina's, in de allerjongste versie zijn het er iets minder) geeft per onderwerp een overzicht van de sterke en de zwakke punten. De toon is allesbehalve zelfgenoegzaam; zowel het vele wat goed draait als de zaken die verbetering behoeven, worden breed uitgemeten. Een herhaling van de kritiek van de vorige visitatiecommissie in 1990 is daarmee waarschijnlijk voorkomen. Die vond namelijk de toenmalige zelfstudie onvolledig en oppervlakkig. In het huidige stuk wordt zeer gedetailleerd uit de doeken gedaan hoe het onderwijs is georganiseerd en wat er allemaal wordt gedaan om de kwaliteit ervan waar nodig te verbeteren. Als leidraad voor de conclusies heeft de faculteit haar zoveelste acroniem gekozen: KIVIET. De letters staan voor kleinschaligheid, integratie (van disciplines), vaardigheden, internationalise-

ring, economie en technologie. Met dat laatste wordt het probleemgestuurde onderwijs bedoeld. Het rijtje kenmerken wordt in de samenvatting zowel op zijn sterke als zijn zwakke kanten beoordeeld. Waar de sterke voor zichzelf spreken is dat bij de zwakke punten niet het geval. Zo blijkt bijvoorbeeld de keerzijde van de kleinschaligheid te liggen in de noodzaak van een flexibel inzetbaar docentencorps. Daar ligt volgens de zelfstudie een probleem, omdat 'de gemiddelde kwaliteit van de tutoeren wat te wensen overlaat'. Hierbij speelt vooral de inhoudsdeskundigheid een rol. Is die laag, dan wil het voorkomen dat onderwijsgroepen niet goed functioneren, iets wat kan blijken uit veel te korte groepsbijeenkomsten. Ook de veel geroemde disciplinaire integratie lukt niet altijd: hier en daar wordt er slechts lippendienst aan bewezen doordat men monodisciplinaire elementen 'in serie schakelt'. Klachten zijn er ook over het vaardighedenonderwijs: waar het bestaan daarvan een der onbetwistbare wapenfeiten van deze faculteit is, blijken met name de in het begin van de studie aangeleerde schrijfvaardigheden later weer vergeten te zijn. Datzelfde geldt voor de kennis van kwantitatieve methoden. Tekort schiet men ook nog in de stage- en scriptiebegeleiding; de faculteit is van plan die te verbeteren. De onderwijstechnologie, het PGO, wordt door de faculteit nog steeds hoog in het vaandel gedragen, ofschoon het wel 'aangevuld' is met andere onderwijsvormen, vooral in het einddoctoraal. PGO vergt echter veel vaardigheden van de docenten, die lang niet altijd aanwezig zijn. Pogingen om de professionalisering van docenten

structureel aan te pakken lopen vaak dood op de geringe belangstelling in die kring. Ondanks dit soort minpuntjes zijn de rendementen van de faculteit bevredigend. Zeventig procent van de studenten heeft na twee jaar de propedeuse gehaald, en daarvan haalt vervolgens tussen de 85 en 90% het doctoraal na zes jaar. Het studietempo wordt te traag gevonden, de gemiddelde studieduur te lang, hoe nuttig men die ook benut door het verzamelen van additionele, niet strikt noodzakelijke studiepunten. De studiebelasting is in het einddoctoraal overigens aan de lage kant, zeker in vergelijking met de relatief hoge belasting in de twee eerste studiejaar. Al met al is de 'studeerbaarheid' van de curricula redelijk goed te noemen. De personeelsopbouw kent enige verstar- ring, meldt het rapport. Door de lage gemiddelde leeftijd is de interne doorstroming gering en zijn de carrièreperspectieven navenant. Dat heeft ook negatieve consequenties voor de facultaire bestuurskracht: men wil zijn carrière niet nog meer in de waagschaal stellen door bestuursfuncties op zich te nemen. De animo daarvoor is dus gering. Naast bestuurlijke zijn er echter ook leidinggevende taken, en ook daar blijkt de faculteit een probleem te hebben. Een aantal seniormedewerkers (in het eerste concept was nog sprake van een fors aantal; op verzoek van de F-raad is dat afgezwakt) ontbeert de broodnodige managementkwaliteiten. Men schiet zowel in capaciteiten als in motivatie tekort. De faculteit hoopt dat via een cursus 'effectief leiderschap' te kunnen verbeteren.

Koffie, de volksdrank die een volkskwaal, geheugenverlies, verlicht. De farmaceutische industrie heeft nog altijd niets beters kunnen vinden, beweert Wim Riedel in zijn proefschrift. Zie pagina 5 (foto Nelis Tutkey)

Collegegeld jaar eerder omhoog

Universiteiten en hogescholen mogen studenten al na zes jaar een hoger collegegeld vragen dan het standaardtarief. Studenten die vrijwillig afzien van studiefinanciering hoeven toch niet het hogere tarief te betalen.

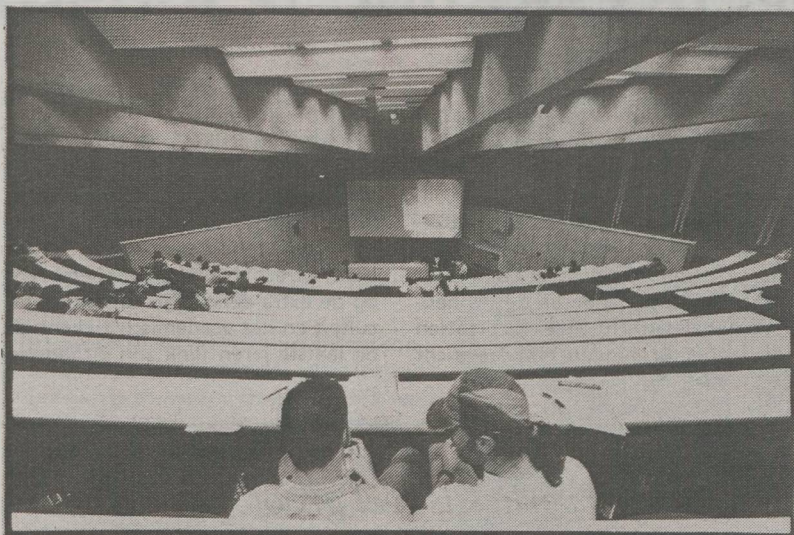
Minister Ritzen had de Tweede Kamer voorgesteld dat de instellingen studenten na zeven jaar meer collegegeld in rekening mogen brengen. Na zeven jaar heeft een student namelijk geen recht meer op een beurs of een lening. De Kamer vond een termijn van zes jaar logischer. Immers, als de prestatiebeurs volgend jaar wordt ingevoerd, moeten studenten binnen zes jaar afstuderen om hun beurs te mogen behouden. Een extra jaar verzwakt ook de druk op universiteiten en hogescholen om hun studenten sneller te laten afstuderen. Ritzen kon zich in die argumentatie vinden, bleek vorige week donderdag tijdens het vervolg van het kamerdebat over het wetsvoorstel dat de verhoging van het collegegeld regelt. Overigens, ook de huidige studenten gaan na zes jaar meer collegegeld betalen. Zij worden dan auditor. De mogelijkheid om het collegegeld na zes jaar te verhogen is een compensatie voor een bezuiniging van 69 miljoen gulden op de universiteiten en hogescholen. Het standaard-collegegeld gaat volgend studiejaar met 150 gulden omhoog. Het wordt dan 2400 gulden.

Wammes Bos

HOP, Pieter Evelein

„Goed te doen”

De Maastrichtse economie-faculteit hoeft zich niet te schamen over het onderwijs dat ze aanbiedt. Dat blijkt uit de *Consumentengids 1995/1996, evaluatie keuzeblokken 3 en 4*, die vrijdag 10 november van de persen rolde. „Goed te doen” is een term die regelmatig valt als het gaat over studiebelasting en de manier van toetsing. Een groot deel van de doctoraalblokken krijgt bovendien het predikaat „leuk en leerzaam” mee.

De economen zijn redelijk tevreden over het onderwijs, al was een enkel college soms wat chaotisch. (foto Nelis Tutkey)

Die boodschap moet de meerderheid van de blokcoördinatoren en docenten tevreden stemmen. Zelf hebben zij namelijk niets in de melk te brokkelen bij deze evaluatie. De beoordeling van de onderwijsblokken is in handen van de studenten: onder leiding van de economische faculteitsvereniging EFM, verschijnt er sinds 1993 iedere zes maanden een 'consumentengids'. Dit boekwerkje is bedoeld om studenten aanvullende informatie te geven over de keuzevakken die op de faculteit aangeboden worden. De nadruk ligt daarbij niet op de inhoud van de verschillende blokken (daar kan de studiegids op worden nageslagen), maar op de persoonlijke ervaringen van studenten die de vakken gevolgd hebben. De evaluaties voor de consu-

mentengids worden aangeleverd door de studieverenigingen MMA, Sigma, Comax, Imperator en Aequilibrium, die bij EFM zijn aangesloten. Na afloop van ieder blok ondervragen leden van deze verenigingen hun medestudenten onder andere over de organisatie van het blok, de rol en de deskundigheid van de tutor en de moeilijkheidsgraad van de toets.

In de toekomst is het de bedoeling om, zo meldt de gids, „deze controlerende functie te gaan vergroten met een aantal nieuwe evaluatiepunten.” De op schrift gestelde meningen over het onderwijs zijn namelijk niet alleen voor andere (toekomstige) docto-

raalstudenten, maar ook voor de docenten zelf. Een slechte beoordeling kan zijn weerslag hebben op het aantal inschrijvingen. Naar aanleiding van kritiek in de consumentengids, werden in voorgaande jaren onderwijsgroepen verkleind en literatuur aangepast. Het komend jaar zal de coördinator van het blok 'inrichting van de organisatie' moeten gaan brainstormen over aanpassingen, wil het marktaandeel behouden blijven. „Over het algemeen is het een rommelig, onduidelijk, slecht gestructureerd, slecht georganiseerd en oninteressant blok, zeker voor mensen die niet in het informatiekunde-curriculum geïnteresseerd zijn” luidt de

ongezouten kritiek in de consumentengids van november. De meeste blokken komen er genadiger vanaf: zo kan het blok 'simulatie' wat verzwarend gebruiken, net als het vak 'transport economics' dat wel wat „erg makkelijk, en weinig stimulerend” was. 'Price behaviour in domestic financial markets' werd door de meeste studenten beoordeeld als „zwaar, moeilijk en saai”. Het blok 'modelleren en plannen in de procesindustrie' viel op door de zware studiebelasting: zelfs in de carnavalsvakantie moest worden doorgewerkt om alle opdrachten op tijd af te krijgen. De kritiek van een paar jaar geleden dat buitenlandse uitwisselingsstudenten het niveau van het onderwijs omlaag halen, omdat ze het probleemgestuurd onderwijs niet kennen, is in de laatste consumentengids van 1995 niet meer terug te vinden.

Bij de overige blokken functioneert een tutor wel eens wat minder, of kan de literatuur wat gestructureerder, maar over het algemeen zijn de studenten zeer tevreden. Het blok 'fiscaal recht II', dat door de juridische faculteit wordt verzorgd, ging zelfs omhoog met stip: de beoordeling van het vak kwam uit op een cijfer van rond de 7,5. „Dit is zeker in vergelijking met voorgaande jaren een goed resultaat.” Naast de wat moeilijke reader, had het blok echter één puntje van kritiek: de colleges waren vaak een beetje chaotisch door de rumoerige studenten.

Judith Kuijk

Voorlichtingsdagen in trek

De voorlichtingsdagen van de Rijksuniversiteit Limburg trokken de afgelopen weken tien procent meer bezoekers dan vorig jaar. Waren er in het najaar van 1994 nog 4500 belangstellenden, de afgelopen weken togen zo'n 5000 mensen (voornamelijk middelbare scholieren in gezelschap van hun ouders) naar Maastricht. Vooral de faculteit gezondheidswetenschappen lag goed in de markt. Daar steeg de belangstelling met vijftientig procent: van 1150 naar 1450. Het waarom van de groei is niet duidelijk. Misschien heeft het iets te maken met de hoge score van de RL in de Keuzegids Hoger Onderwijs. Maar het kan ook zijn dat middelbare scholieren zich steeds beter oriënteren en dus meer voorlichtingsdagen bezoeken. De beperkingen op de studiefinanciering laten immers geen verkeerde keuze meer toe. (RJ)

PvdA komt weer met idee voor knipkaart

Jongeren moeten de mogelijkheid krijgen om een aantal jaren gespreid te studeren, vindt de PvdA. Dit kan als zij een 'knipkaart' met leerrechten krijgen. Volwassenen moeten veel meer mogelijkheden krijgen om zich ook na hun studie te blijven scholen.

Dit staat in een ontwerp-resolutie van de Partij van de Arbeid, die onlangs is gepresenteerd en die op de agenda staat van het partijcongres in februari. Er moeten volgens de PvdA veel meer mogelijkheden komen voor permanente educatie. Leren en werken moeten vanaf het 16de jaar naar eigen inzicht kunnen worden gecombineerd. Dat studenten vier of vijf jaar studeren, een baan zoeken en vervolgens weinig of geen onderwijs meer volgen is een veel te strak stramien. De invoering van vouchers acht de PvdA een goede oplossing om studenten werken en studie flexibeler te laten combineren. Jongeren vanaf 16 jaar krijgen dan een aantal jaren door de overheid gesubsidieerd leerrecht, die zij naar eigen believen kunnen benutten, bijvoorbeeld tot hun 30ste jaar. Ook de PvdA-fractie is hiervan voorstander.

De discussie over vouchers duurt al jaren. Minister Ritzen voelt niets voor zo'n knip- of strippenkaart. Hij vindt het administratief zeer ingewikkeld en financieel veel te riskant. Onduidelijk is immers wanneer een student wel en niet zal studeren, en dus wanneer de overheid wel en geen studiefinanciering moet betalen. Ook zullen er jongeren zijn die na hun 16de helemaal niet meer gaan studeren. Dat betekent dat er leerrechten onbenut blijven, wat ten koste gaat van jongeren die wel willen studeren. Positief is de minister over het pleidooi van de PvdA om meer mogelijkheden te creëren voor permanente educatie. Wat Ritzen betreft draagt de overheid daar geen cent aan bij. Werknemers moeten volgens hem zelf een regeling treffen met hun werkgever, individueel of in een cao. De concept-resolutie noemt dit een mogelijkheid, maar de PvdA wil veel meer initiatieven.

HOP, Pieter Evelein

Tweede Kamer verbolgen over plotselinge aankondiging 'nationaal kennisdebat'

Ritzen: nieuwe investeringen in onderwijs

De Tweede Kamer heeft wrevelig gereageerd op een plan van minister Ritzen om een 'nationaal kennisdebat' te starten. De bewindsman wil met het debat steun krijgen voor nieuwe lange-termijninvesteringen in het onderwijs, zo blijkt uit het PvdA-faxblad 'Vlugschrift' van afgelopen zaterdag. De Kamer vraagt zich af waarom Ritzen twee weken geleden bij de behandeling van de onderwijsbegroting niets heeft laten merken van zijn toekomstplannen.

debat te willen, terwijl hij tijdens de behandeling van de onderwijsbegroting niet in wilde gaan op vragen naar zijn toekomstvisie. Een meerderheid van de Kamer is overigens wel voorstander van een „brede maatschappelijke discussie” over het onderwijs. Ook de belangenorganisaties van universiteiten, hogescholen en studenten zijn positief. Zij beschouwen de oproep van Ritzen als „een belangrijk politiek signaal”, al benadrukken zij dat het debat door henzelf al veel langer gevoerd wordt.

Ritzen wil onder meer discussiëren over extra investeringen in wetenschappelijk en technologisch onderzoek, educatief verlof voor docenten, meer mogelijkheden voor afwisselend werken en leren en 'kennis-lastenverlichting' voor burgers en bedrijven. Nu is er al belastingvoordeel voor ondernemingen die stagiairs uit het leerlingwezen begeleiden. Volgend jaar moet dat ook gaan gelden voor bedrijven die promovendi in dienst nemen. „Het gaat om nieuwe investeringen, niet om het terugdraaien van oude bezuinigingen.” Begin volgend jaar wil Ritzen al starten met een serie discussies over de toekomst van het onderwijs. Gedeeltelijk zal hij daarvoor zelf het initiatief nemen, maar ook rekent hij op hulp van betrokkenen binnen en buiten het onderwijs. Zo denkt hij onder meer aan discussiegroepen op 'Internet' en gesprekken op het ministerie van onderwijs en bij hem thuis in Delft. In 1997 moet de serie discussies eindigen met een groot landelijk debat en een reeks concrete aanbevelingen met bijbehorende financiële claims. Anders dan bij het 'circus Nuis', dat afgelopen jaar inzicht moest verschaffen in de opvattingen van het 'onder-

wijsveld' over een nieuw stelsel voor het hoger onderwijs, zal Ritzen in zijn debattenreeks ook eigen standpunten naar voren brengen. Hij maakt die bekend in een aantal nota's. Binnenkort verwacht hij de eerste te kunnen presenteren over het wetenschaps- en

technologiebeleid. Ritzen werkt daar momenteel aan met acht Europese sociaal-democratische ministers van onderwijs, wetenschappen en technologie.

HOP, Marcel Wiegman

Studenten in buitenland moeten kiezen tussen OV-kaart of geld

Alle Nederlandse studenten die in het buitenland studeren krijgen vanaf 1 februari 1996 de keuze tussen een OV-kaart of een maandelijkse reiskostenvergoeding van 93 gulden. Dat schrijft minister Ritzen in een brief aan de Tweede Kamer. De maatregel kost het ministerie 4 miljoen gulden per jaar.

Op dit moment gelden voor Nederlandse studenten in het buitenland nog drie regelingen: studenten die hun volledige studie in het buitenland (binnen de Europese Unie en Aruba) volgen hebben de keuze tussen een OV-kaart of een reiskostenvergoeding, studenten die meedoen aan een Europees uitwisselingsprogramma krijgen een OV-kaart en een reiskostenvergoeding en studenten die buiten de officiële uitwisselingsprogramma's om een deel van hun studie in het

buitenland volgen krijgen alleen een OV-kaart. Ritzen wil een einde maken aan deze rechtsongelijkheid. Eind vorig jaar besliste het College van Beroep Studiefinanciering dat studenten die meedoen aan een Europees uitwisselingsprogramma met een terugwerkende kracht van twee jaar recht hebben op een vergoeding van 91 gulden per maand, zonder dat zij hun OV-kaart hoeven in te leveren. Die uitspraak verleide de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb) tot de eis om ook andere studenten in het buitenland een vergoeding te geven. Ritzen komt daar nu gedeeltelijk aan tegemoet. Iedere Nederlandse student in het buitenland mag vanaf volgend jaar kiezen tussen OV-kaart en vergoeding. De mogelijkheid om van beide regelingen te profiteren vervalt echter. Dat treft vooral studenten die vlak over de grens studeren en regelmatig naar huis reizen.

HOP, Marcel Wiegman

„De overheidsfinanciën zijn op orde”, zei de bewindsman zondag na een debat met jongeren in Amsterdam. „De ruimte die daardoor ontstaat moeten we gebruiken voor het onderwijs aan toekomstige generaties. In de samenleving is steeds minder aandacht voor de lange termijn. Terwijl het mis gaat wanneer je daarin niet investeert. De tijd is rijp om daar het debat over aan te gaan.” De bewindsman hoopt op die manier geld los te krijgen voor onderwijs, wetenschap en techniek. „Als er commitment is kan dat financieel worden vertaald. Als we nu de paaltjes voor de toekomst slaan, kunnen we vervolgens om financiële steun vragen.” De Tweede Kamer heeft afgelopen dinsdag om opheldering gevraagd over de aankondiging van Ritzen in het PvdA-orgaan Vlugschrift. Men vraagt zich af waarom de bewindsman nu plotseling zegt een nationaal

De redactie behoudt zich het recht voor om brieven in te korten of niet te plaatsen. Brieven zonder vermelding van naam en telefoonnummer worden niet geplaatst.

Walviszaad

Eva roept in haar kolom van 9 november om mijn uitleg. Vooruit dan maar. De immense kop van de potvis (Moby Dick's cachelot) zit vol met 'witte amber', een heldere, vrij vloeibare was. De kenner denkt aan wat anders, vandaar de benaming spermaceti (sperma ceti = walviszaad). Indertijd veel gevraagd voor uiteenlopende zaken als het maken van dure kaarsen, cosmetica en smeerolie. Heel wat van deze grote tandwalvissen (in het Engels 'sperm whales' of 'sperms') werden daarom geschoten en hun stompe koppen leeggehaald. De vorm van de gigantische (4-6 m lange) vierkante kop doet denken aan zo'n ouderwetse keukenpot, vandaar de Nederlandse naam 'potvis'.

Maar er is wel iets anders om Eva te grieven: recent onderzoek onthult dat de naam ook illustratief is voor het gedrag. De koeien leven immers in zeer sociale groepen van alleen maar vrouwtjes met jongen. Het kroost wordt gezamenlijk opgevoed. Slechts eenmaal per jaar komt een 1,5 maal zo grote stier langs om met bronstige vrouwtjes te paren. Als zijn (echte) sperma voldoende geloofd is, vertrekt hij weer naar verre, koelere wateren. (Met dank aan mijn jaargenoot/ex-walvisvaarder prof. dr. S. van der Spoel).

Machteld Roede

Maastricht wil de uitbreiding zoveel mogelijk beperken.

Utrecht grootste dwarsligger bij verdeling eerstejaars geneeskunde

De medische faculteiten kunnen het niet eens worden over de verdeling van 64 extra plaatsen voor eerstejaars geneeskunde in het studiejaar 1996-1997. De Universiteit Utrecht wil koste wat kost groeien van 210 tot 230 eerstejaars. De andere zeven faculteiten willen hooguit elf nieuwe eerstejaarsplaatsen aan Utrecht geven.

De medische faculteiten krijgen de extra plaatsen, omdat volgend jaar de numerus fixus voor geneeskunde wordt verhoogd van 1686 naar 1750 eerstejaars. Normaal gesproken worden die plaatsen evenredig verdeeld over de faculteiten: de vier grootsten (Groningen, Rotterdam en de UvA en VU in Amsterdam) krijgen het meest, de kleinste (Maastricht en Nijmegen) het minst.

Een meerderheid van de faculteiten mikt echter op een gelijke verdeling van de eerstejaarsplaatsen, zo blijkt uit een brief van afgelopen dinsdag aan waarnemend voorzitter Bleumink van de vereniging van universiteiten (VSNU). Het discipline-overlegorgaan medische wetenschappen van de VSNU is bang dat voor de extra studenten geen overheidsgeld op tafel komt als de plannen van minister Ritzen voor een nieuwe bekostiging van de universiteiten doorgaat. Men spreekt in dat verband van een 'lastenverdeling', waarbij ieder de kosten voor acht plaatsen voor zijn rekening neemt.

Als er wel overheidsgeld voor de nieuwe studenten beschikbaar komt, is een niet-uniforme verdeling van de plaatsen voor bijna alle faculteiten bespreekbaar, zo blijkt uit de brief. Maar de claim van Utrecht op 20 extra

eerstejaars willen de andere faculteiten in deze 'lustenverdeling' niet honoreren. Voorlopig houdt de meerderheid vast aan 11 extra plaatsen voor Utrecht, Nijmegen en de VU in Amsterdam, 10 voor Leiden, Rotterdam en de Universiteit van Amsterdam, 1 voor Groningen en 0 voor Maastricht. Nijmegen en de VU hebben net als Utrecht om extra plaatsen gevraagd. Groningen en Maastricht

willen zelf de uitbreiding zoveel mogelijk beperken.

Grootste dwarsligger is Utrecht. De universiteit blijft vasthouden aan een groei met 20 plaatsen. Collegevoorzitter J. Veldhuis wenst "niet op voorhand de arabische markt te betreden." Utrecht heeft volgens hem recht op de extra eerstejaars omdat de faculteit en het academisch ziekenhuis de laatste jaren flink zijn uitgebreid

en een onevenredig groot deel van de inschrijvers een voorkeur voor Utrecht aangeeft. "Wat wij doen is wat de overheid ons de laatste tijd voorhoudt: luisteren naar de markt", aldus Veldhuis. In 1994 slaagde zijn universiteit er al in via een kort geding te groeien van 165 naar 210 eerstejaars geneeskunde.

HOP, Marcel Wiegman

Angst voor verlies is wel groot

Experiment met chipkaart voor studenten geslaagd

Het consortium Studenten-chipkaart (IBM Nederland, PTT Telecom en de Informatie Beheer Groep in Groningen) is tevreden met de eerste resultaten van de experimentele, multifunctionele kaart voor studenten. In een enquête van onderzoeksbureau Intomart onder 1125 van de eerste 20.000 kaartbezitters beoordelen de gebruikers het produkt met een 7,2.

Het experiment met de chipkaart, die onder meer dient als collegekaart, OV-kaart, bibliotheekkaart, betaalpasje en communicatiemiddel met de Informatie Beheer Groep (IBG), werd ruim twee maanden geleden gestart aan de Universiteit Twente, de Rijksuniversiteit Groningen en de Hogeschool

van Groningen. Grootste probleem blijkt tot nu toe de herkenbaarheid. Een vijfde van de gebruikers heeft wel eens te maken gehad met conducteurs of buschauffeurs die de kaart niet herkenden als vervoersbewijs. Ook waren er nog veel informatiezuilen, die dienen om contact te leggen met de IBG, niet aangesloten. Het zijn slechts kinderziekten, oordelen de initiatiefnemers. De 'papieren' OV-kaart heeft inmiddels dezelfde kleuren als de chipkaart en de technische problemen met de informatiezuilen zijn opgelost. Verrast werd het consortium door het gemak waarmee studenten gebruik maken van de zuilen. Vrijwel niemand heeft problemen met dit nieuwe communicatiemiddel. Slechts 8 procent van de kaartbezitters heeft hulp in moeten roepen van de zogenoemde 'helpdesk'.

Ruim de helft van de ondervraagden vindt de chipkaart een "enorme verbetering ten opzichte van vroeger". Bijna driekwart vindt haar zeer ge-

bruikersvriendelijk, terwijl 85 procent aangeeft geen enkele functie van de kaart te willen missen. Ook uitbreiding met extra functies wordt als positief ervaren: 77 procent zou daar geen bezwaar tegen hebben. De combinatie van functies maakt studenten wel bang voor verlies: 84 procent van de bezitters ziet dat als een probleem. Het consortium is blij met die uitslag. Het betekent dat studenten goed op de kaart zullen passen.

Conclusies over de verdere verspreiding van de kaart willen de initiatiefnemers nog niet trekken op basis van de enquête. In december en februari zullen opnieuw gebruikersonderzoeken plaatsvinden. Dan komt ook de mogelijkheid aan de orde om met de chipkaart te betalen. Dat is pas sinds deze maand mogelijk.

HOP, Marcel Wiegman

TV-raamprostituée?

Mijn vriend en collega ... (zo plegen wij elkaar te noemen) zond mij een hele advertentiepagina uit de NRC van september j.l. Daarop een foto van een symmetrisch, pastelkleurig mozaïek dat een computerscherm suggereert. Eroverheen staat in grote witte letters gedrukt: 'De goede keuze maken'. Het blijkt te gaan om een advertentie van de KPN en daarmee samenwerkende bedrijven. Allerlei diensten van de KPN worden vermeld, waaronder de interactieve dienstverlening op de elektronische snelweg. In het kwadrant links onder kijkt een Rodins denker imiterende, mij vaag bekende dame van middelbare leeftijd mij onderzoekend aan. Zij draagt een zijden blouse in dezelfde pastelkleuren als het computerscherm waarop haar goed geconserveerde uiterlijk is afgebeeld. Onder de advertentie staat de volgende, door mij enigszins ingekorte tekst:

'Door de eeuwen heen hebben mensen zich altijd beziggehouden met wat mag en niet mag, of anders gezegd met de moraal. Om de juiste keuze te maken tussen goed en kwaad hebben wij richtlijnen nodig en kennis van zaken.... Het is kennis die de juiste keuze in belangrijke mate bepaalt. Gelukkig wordt in onze samenleving de verdeling van welvaart en macht, maar vooral van kennis, goed gereguleerd'.... Het stukje eindigt met de zin: 'want uiteindelijk komt het er natuurlijk op neer dat we die dingen kiezen, die de kwaliteit van ons leven verbeteren. Heleen Dupuis, ethica'.

'Kun je deze tithola met haar stelligheden over wat kan en niet kan niet eens ...', schrijft collega ... in z'n begeleidend briefje. Hij ziet, niet geheel ten onrechte, een gemankeerde Goebbels in mij. Hij is een met het stijgen der jaren steeds

milder mens geworden, maar la belle Hélène was hem kennelijk toch teveel geworden. Hij is niet de enige. Zie maar eens het redelijk gerucht makende 'Gerede twijfel' van Gerard de Vries, waarin hij Hélène's in haar oratie gedane oproep tot thanatische moed terecht belachelijk maakt. Er kan geen medisch-ethische kwestie in de publiciteit komen of Hélène verschijnt met haar keurige Minerva-kopje op onze kijkhuis. Laatstelijk nog in verband met de kwestie van abortus naar aanleiding van blindheid. 'Je moet dat aan de ouders overlaten', spreekt het Leids orakel, professor in de weetnietkunde dan. Ja zus, zo kan ik het ook, zo van bekijkt u het maar! Ja, ook u blinden, bekijkt u het maar! U voelt zich aangekeken van 'bé, hebben ze jou vergeten te aborteren?'. Hoezo aangekeken?

Ik kijk nog eens naar de advertentie. Wat mij nog het meeste irriteert is de zin: 'Gelukkig wordt in onze samenleving de verdeling van welvaart en macht, maar vooral van kennis, goed gereguleerd'. Niet zozeer vanwege het waardeoordeel en de onduidelijke samenhang ervan met de advertentie, maar omdat ik vermoed dat Hélène van deze onderwerpen bedroevend weinig afweet. Nogal sterk om dan in dezelfde tekst kennis van zaken een voorwaarde te noemen voor een verantwoord oordeel over goed en kwaad! Wat zou ze eigenlijk gevangen hebben voor die advertentie? En wat doet ze met die centen? 'Audi et alteram partem', zegt het restantje fatsoenlijk jurist in mij. Ik heb Hélène -wat een innemend stemgeluid- nauwelijks aan de lijn of ik voel me al schuldig. Ze is één en al openheid. Nee, die tekst was door een 'feature-writer' (of soe get) geschreven. Heeft u eigenlijk wel iets meer dan gemiddelde kennis over de toegankelijkheid van kennis tegenwoordig? Er is daarover nogal wat kritische literatuur.

Nou, nee dus. Heeft u er iets voor betaald gekregen? Nee, dat hadden al heel veel mensen gevraagd, maar ze had er geen cent voor gekregen. Ze had het gewoon 'leuk' gevonden en ze had geconstateerd dat mensen heel verschillend reageerden en ook dat vond ze 'leuk'. Gewone ijdelheid dus, denk ik, terwijl ik ter afsluiting van het gesprek de esthetisch kwaliteit van de advertentie tot haar kennelijke genoegen prijs. Ik leg de hoorn neer en ik kijk nog eens naar de advertentie. Hélène zit daar in de advertentie alsof ze je, zoals vaker, vanuit een tv-scherm aankijkt. Zeer geraffineerd die advertentie. Tv-raamprostituée!, fluistert Goebbels mij in. Ach wat, toch niet iemand die zo onnozel blij is met de aandacht van de KPN-klienten dat ze vergeet af te rekenen. Met die centen had ze tenminste nog iets nuttigs van kunnen doen. Bijvoorbeeld onderzoek over de levensvreugde van blinden en die van hun ouders. Daar hebben potentiële ouders van een blind kind tenminste iets aan.

Nico Roos

Tegen geheugenverlies is geen kruid gewassen

Nooit meer vergeten waar de koffiepot staat

Eindelijk goed nieuws voor druggebruikers: volksdrug nummer één, cafeïne, is bij het klimmen der jaren de beste remedie tegen de verslechtering van cognitieve functies. Koffie is weliswaar geen wondermiddel dat iemand van tachtig het geheugen van een twintigjarige teruggeeft, maar het is nog altijd beter dan alle quasi-medicijnen die als geheugenverbeteraars worden aangeprezen.

„Koffie of thee?” vraagt Wim Riedel (vakgroep Psychiatrie en Neuropsychologie) aan zijn bezoeker. ‘Limonade’ zou nog beter bij hem gepast hebben, omdat zijn opa en later zijn directeur waren van de gelijknamige limonadefabriek, die nu in handen is van zuivelfabrikant Coberco. Dus kan het antwoord alleen ‘koffie’ zijn omdat Riedel de heilzame werking van het bruine plantenextract heeft beschreven in zijn proefschrift ‘Cognition Enhancing Drugs’, waarop hij morgen promoveert. Vervolgens schenkt de promovendus voor zichzelf een kopje thee in: „Daar zit ook cafeïne in, al is het maar de helft van wat er in een kop koffie zit,” zegt hij geruststellend.

Vergeten

Ouderdom komt met gebreken. De benen worden wat strammer en de ogen worden wat zwakker, maar dat hoeft geen ramp te zijn. Lastiger wordt het wanneer iemand tien keer per dag op zoek is naar zijn leesbril. De hersenen werken niet meer ‘vanzelf’ en dat betekent dat het meer moeite kost om informatie te verwerken en te onthouden. Een beetje stress en een beetje onzekerheid kunnen het probleem veel erger doen lijken dan het in werkelijkheid is, maar de werkelijkheid is ook dat de bevolking vergrijsd en het probleem steeds vaker voorkomt.

Geen wonder dat op alle mogelijke manieren wordt gezocht naar een remedie tegen die kwaal. Volgens de promotor van Riedel, prof. Jelle Jolles, wordt te pas en te onpas ‘eureka’ geroepen door mensen die beweren een geheugenpil of een leerpil te hebben ontdekt: „Ik bewaar sinds 1976 alle kranteknipfels over dat onderwerp. Daaraan kun je zien dat om de twee jaar iemand beweert een of andere smart pill te hebben ontdekt. Ik heb geleerd dat het meestal claims bedoeld zijn om geld los te krijgen, want vervolgens blijkt er niets uit te komen. Ik zou bijna zeggen dat het gaat om leugens en bedrog. Het leuke van het proefschrift van Riedel is dat juist bij een gewoon middel de beste resultaten worden gevonden.”

Geen remedie

Het proefschrift van Wim Riedel gaat eigenlijk minder over de deugden van koffie en aanverwante produkten dan over de constatering dat er geen specifieke middelen zijn die een noemenswaardig positief effect hebben op cognitieve functies. Alle middeltjes die desondanks worden aangeprezen met de pretentie dat zij die functies bij oudere mensen verbeteren, hebben zo weinig effect dat er niet van een remedie kan worden gesproken: „Bij een geheugen-test onthouden mensen die een van de middeltjes hebben geslikt, hier of daar misschien een half woordje meer, maar dat is zo marginaal dat het niet lonend is om daar je meetapparatuur voor te gebruiken.” Nederland hoeft daar niet wakker van te liggen. In ons land is immers geen enkel geneesmiddel geregistreerd dat preten-

deert de cognitieve vermogens bij ouderdom te verbeteren. De vijftig middelen die Riedel via een literatuurstudie onderzocht zijn alleen in het buitenland verkrijgbaar of worden in Nederland voor andere doeleinden voorgeschreven.

Transmitter

Algemeen wordt verondersteld dat cognitieve functies vanaf een zekere leeftijd (de een zegt veertig, de ander zelfs dertig jaar) achteruitgaan omdat zenuwen die voor het doorgeven van prikkels afhankelijk zijn van een bepaalde stof, acetylcholine, slechter gaan functioneren. Er zijn wel middelen bekend die deze neurotransmissie gewenst of ongewenst verslechteren, maar voor de rest heeft de zoektocht naar een cognitieve verbeterend middel bitter weinig opgeleverd. Specifieke middelen hebben bij dierproeven veelbelovende resultaten opgeleverd, maar zodra ze op mensen worden uitgetest, blijken ze alleen maar te bevestigen dat een oude rat anders functioneert dan een ouder mens. Dat kan als een geruststellende conclusie worden beschouwd, maar intussen blijven onderzoekers hun hersenen pijnigen met de vraag hoe dat komt. Er zijn genoeg theorieën, maar te weinig methoden om die te toetsen, meent Riedel. De ontdekking van een zogenaamd ‘verouderingsgen’ biedt hoop op een doorbraak, maar volgens promotor en neuropsycholoog Jolles is het nog te vroeg om te juichen: „Ik denk trouwens niet dat het om één gen gaat, maar om meerdere. Het is wel een fundamentele vondst, maar ik geloof dat de eventuele toepassing daarvan nog ver weg ligt. Voorlopig is het science fiction.”

Van Riedel is overigens niet te verwachten dat hij eerstdaags met een celbiologische verklaring komt: „Ik ben van huis uit psycholoog. Mijn werk is het meten van veranderingen in bepaalde cognitieve functies onder invloed van bepaalde stoffen of omstandigheden.”

Nicotine

Rokers konden al eerder opgelucht hoestend ademen. Van nicotine is sinds kort bekend dat die stof een positief effect heeft op cognitieve functies. Maar de manier waarop die effecten doorgaans teweeg worden gebracht - het inhaleren van de rook van brandende tabak - brengt zoveel andere gezondheidsrisico's met zich mee, dat geen zinnig mens het in zijn hoofd haalt om roken aan te prijzen als middel tegen geheugenverlies. Overigens wordt bij nicotine-onderzoek de stof niet toegediend door middel van rookwaren, maar via nicotinepleisters.

Nicotine is vergelijkbaar met cafeïne, veronderstelde Riedel bij de opzet van zijn onderzoek. De proefpersonen kregen eerst een stof toegediend die de cognitieve functies verslechterde, scopolamine. Vervolgens dronken zij drie koppen koffie van normale sterkte. Bij de ene groep zat daar 250 milligram cafeïne in, terwijl de controlegroep zonder het te weten gedecafeïneerde koffie kreeg voorgeschoteld. Later werden de rollen verwisseld. Telkens bleken de proefpersonen onder invloed van cafeïne op alle onderdelen beter te scoren dan de controlegroep.

Riedel noemt de resultaten verrassend, vooral in vergelijking met de middelen die met veel moeite in laboratoria zijn ontwikkeld. Naar zijn mening zijn de resultaten des te meer hoopgevend omdat de hoeveelheid cafeïne die de proefpersonen hadden ingenomen, aan de lage kant was. Omdat een dergelijke hoeveelheid cafeïne iedere dag door negentig procent van de bevolking wordt geconsumeerd, kan dat resultaat ver strekkende gevolgen hebben voor het onderzoek naar cognitieve veroudering, concludeert Riedel in zijn proef-

Cafeïne, eindelijk een verslaving met een positief effect (foto Nelis Tutkey)

schrift: „Mogelijk is cafeïnegebruik zelfs een beschermende factor tegen cognitieve veroudering, een hypothese welke thans binnen de Maastrichtse verouderingsstudie wordt onderzocht.”

Voor wie het aangaat: cafeïne zit niet alleen in koffie, maar ook in thee, cacao en Coca-Cola. De fabrikant van een nieuw drankje, Black Booster, die zo te zien aansluiting zoekt bij de smart-drugsmode, vermeldt op zijn blikje niet

meer dat de drank goed is om de dorst te bestrijden, maar dat het spul de geestelijke vermogens verruimt. Riedel moet er om glimlachen: „Ik heb de samenstelling van dat drankje eens bekeken. Er zit inderdaad cafeïne in, maar dat is niet meer dan de hoeveelheid die in één kopje koffie zit. Dan heeft Douwe Egberts iets meer recht om op zijn pakken te vermelden dat koffie goed is voor het denkvermogen.”

Jacques Herraets

Land en taal

Macedonië, land van Macedoniërs (67%), Albanezen (23%), Turken (5%), Vlachen, Serven, Roma's en nog een paar andere groepen. Land van twee miljoen inwoners, dat als zoveel andere onderdelen van het voormalig Joegoslavië lijdt onder zijn verscheidenheid, een verscheidenheid die terug te voeren is op kwesties die individuele mensen ten diepste raken: afkomst, geloof en taal.

Ik was vorige week in Macedonië, in het kielzog van Max van der Stoep, hoge commissaris voor de minderheden, die ook in dat land zijn uiterste best doet om samenleven mogelijk te maken en rampen te voorkomen.

Wat is er aan de hand? Primair en secundair onderwijs mogen in dat land gegeven worden in de taal van een van de daar levende groepen; maar voor het hoger onderwijs geldt dat niet. Hoger onderwijs wordt gegeven in het Macedoons, een taal die verwant is aan het Bulgaars.

Dat is terecht, vindt de Macedoonse meerderheid: wil Macedonië uitgroeien tot één, samenhangende staat, dan moet je dat streven niet tegenwerken door universiteiten te tolereren waar een andere taal wordt gesproken, want dat versterkt de eigenheid van zo'n andere groepering juist en houdt die in stand. Vrijwel geen enkele staat laat dat toe.

Dat is verwerpelijk, vindt de Albanese minderheid: het is zelfs discriminatie, want doordat zij minder goed Macedoons spreken, hebben zij een handicap om tot de universiteit te worden toegelaten. De cijfers wijzen dat ook uit: het percentage Albanezen in het hoger onderwijs is aanzienlijk lager dan het percentage in Macedonië

levende Albanezen. Bovendien kunnen de Albanezen niet meer naar de universiteit van Pristina in het vroeger eveneens tot Joegoslavië behorende Kosovo, waar Albanees de voertaal is. En dus hebben de Albanezen een eigen universiteit gesticht, die vervolgens met geweld (en met een dode) door de regering weer is gesloten. En de rel die dat opleverde, was voldoende om het vuurtje onder de Albanezen aanzienlijk op te stoken, en de eigenheid nog eens te bevestigen en te versterken. Wat dan wel? Toch proberen om ook de Albanese taal op de Macedoonse universiteiten, twee in getal, mogelijk te maken. Op die manier probeer je integratie tussen de bevolkingsgroepen te bevorderen, want zo komen zij elkaar binnen dezelfde universiteit tenminste tegen. En proberen om het positieve aktie-beleid, dat al een beetje bestaat, nog wat uit te breiden, zodat meer Albanezen hoger onderwijs gaan volgen. Overigens mag je van positieve aktie ook weer geen wonderen verwachten, want het is maar een beperkt middel.

Om dat te bereiken had Van der Stoep een plan bedacht voor de start van een nieuwe faculteit, voorschans met buitenlandse middelen te financieren. Of dat allemaal lukt, staat nog te bezien, want het is uiterst delicaat om te opereren tussen de Macedoniërs voor wie zo'n voorstel misschien te ver gaat, en de Albanezen voor wie het misschien niet ver genoeg gaat. Het Balkan-probleem in een nutshell. Gelukkig is het land dat niet door zulke fundamentele problemen gekweld wordt.

Job Cohen

Levensbeschouwing is geen luxe maar noodzaak

Zuipen, kotsen en vechten, dat alles moest maar eens afgelopen zijn, besloot het gros van de studenten aan het einde van de achttiende eeuw. Net zo goed als het getreiter van de burgerij. Een hobby waar hun voorgangers ten tijde van het ancien regime niet genoeg van konden krijgen. In plaats van dat alles koos de 'nieuwe' student voor het dispuut, waar hij nadacht en discussieerde over de diepere zaken van het leven. Elkaar beschaven, daar ging het om aan het einde van de achttiende en de eerste helft van de negentiende eeuw, zegt drs. P. Caljé. Afgelopen woensdag was hij de eerste spreker op een symposium onder de titel 'Noodzaak en Verantwoordelijkheid'. Een dag over de plaats van levensbeschouwing en maatschappelijke betrokkenheid binnen het Hoger onderwijs, georganiseerd in het kader van het vierde lustrum van de oecumenische studentenkerk Tafelstraat 13.

Met iets meer dan veertig belangstellenden, de sprekers en organisatie inbegrepen, was het niet echt druk in de Statenzaal. Blijkbaar is dit geen thema waar veel studenten warm voor lopen.

Maar zij die er waren lieten zich aan het einde van de middag, toen de lezingen achter de rug waren en de drie discussiegroepen weer in de Statenzaal plaats hadden genomen, duidelijk horen. Levensbeschouwing is

geen luxe, maar een noodzaak, concludeerde men eensgezind. Het is belangrijk dat studenten over hun eigen waarden nadenken. Dat ze leren begrijpen waar bepaalde vanzelfsprekende opvattingen vandaan komen. Of dit net zoals aan het einde van de achttiende eeuw in disputen moet gebeuren, wisten de aanwezigen niet. Misschien is het wel niet goed wanneer dit soort kwesties alleen maar

binnen instellingen als Tafelstraat 13 aan de orde worden gesteld. Eigenlijk moeten vragen over bijvoorbeeld leven en dood, en goed en kwaad, ook in de curricula van de verschillende opleidingen behandeld worden. Dat gebeurt op dit moment wel, maar volgens de aanwezigen slechts mondjesmaat.

Tafelstraat 13, een adres waar de diepere zaken van het leven aan de orde komen (foto Nelis Tutkey)

Riki Janssen

Overleg cao vastgelopen

Minister Ritzen en de vakbonden hebben nog geen akkoord bereikt over een nieuwe cao voor het onderwijspersoneel. Wel kwamen de partijen dichter tot elkaar.

Maandagnacht 13 november bood Ritzen de bonden per 1 april 1996 een structurele loonsverhoging van 1,6 procent. Aanvankelijk wilde de minister niet verder gaan dan één procent. De bonden vroegen maandag twee procent. Dat was 4,5. Over het uiteindelijk verschil van 0,4 procent kon geen overeenstemming worden bereikt. Elke procent loonsstijging kost de minister jaarlijks 220 miljoen gulden. Ook bestond verschil van mening over de arbeidsduurverkortings. De bonden eisen een generieke verkortings naar 36 uur. Ritzen toonde zich onaangenaam verrast door deze eis. Hij voelt er niets voor.

Het overleg werd maandagnacht afgebroken voor intern beraad. Er werd geen nieuwe afspraak gemaakt. De verwachting was niet dat men deze week nog om de tafel zou gaan zitten. Intussen gaan geplande stakingsacties door. De bonden willen dat er snel een nieuwe cao komt. De vorige cao liep in april van dit jaar af. In de nieuwe cao willen de bonden ook afspraken maken over zaken als deeltijdwerk, calamiteitenverlof en kinderopvang. Ritzen houdt echter vast aan zijn standpunt dat hij eerst wil wachten op de afloop van de vut-onderhandelingen. Deze worden gevoerd door minister Dijkstal (Binnenlandse Zaken) en leiden mogelijk pas komend voorjaar tot concrete afspraken.

De onderwijs-cao geldt voor 350.000 werknemers in het onderwijs, van basisschool tot en met universiteit.

HOP, Pieter Evelein

N et als de Eskimo's, die vijf woorden hebben voor 'sneeuw', onderscheiden de Hondurezen twaalf verschillende soorten diarree. In veel ontwikkelingslanden, ook in Honduras, is diarree doodsoorzaak nummer één onder kinderen jonger dan vijf jaar. Hoewel eenvoudige huis-tuin-en-keukenmiddeltjes heel effectief zijn in het beheersbaar houden van het probleem lijkt de Derde Wereld niet aan het glaasje water met suiker en zout te willen. Echt iets voor een student gezondheidsvoorlichting om zich daarin vast te bijten.

Een Hondurese moeder vertelde student-onderzoeker Hans Peter Wiebing (25) dat haar kind diarree had gekregen omdat de vader van het kind de dag van te voren dronken was geweest. Ze hadden oogcontact gehad, vader en kind. En nu had de kleine 'Mal de Ojo' een diarree-variant die veroorzaakt wordt door een 'Vista Fuerte' (sterke, gevaarlijke blik). 'Mal de Ojo' is een van de twaalf diarreetypen die de tachtig moeders in de onderzoeksgroep van de student gezondheidswetenschappen wisten te herkennen. Als onderscheidende criteria gelden geur, kleur en consistentie van de ontlasting en symptomen bij het kind: koorts, braken, een ingevallen fontanel of pijnlijke tandjes. Voor de behandeling van Mal de Ojo wordt bijna altijd een traditionele genezer ingeschakeld, meestal een 'partera', een soort vroedvrouw. Deze slaat een ei op de rug van het kindje kapot. Als het ei wittig wordt, heeft het kind Mal de Ojo. Ter behandeling wordt het kind ingesmeerd met een mengsel van alcohol, kruiden en speeksel. Soms krijgt het kind ook een soort plantaardige olie te drinken, waardoor het wordt 'gereinigd'.

Een andere soort diarree is 'Paracitos'. Volgens de moeders ontstaat dit vaak bij volle maan, omdat de parasieten dan onrustig worden en maag en lichaam willen verlaten. De beestjes worden vaak 'uitgehongerd' door het kind niets meer te eten en te drinken te geven. Sommige moeders stoppen met borstvoeding omdat ze denken dat de parasieten via de moedermelk in hun kind terecht komen.

De eenvoudige burger in het rijke Westen kent maar één soort diarree, en ook maar een behandelingsmethode: kind veel laten drinken, het liefst een oplossing met suiker of zout. In ieder huishouden waar kleine kinderen zijn, staan de zakjes ORS klaar in de keukenkast: zes zakjes voor zeven gulden vijftig, genoeg om een hele bewaarschool van de race te verlossen. De voorverpakte Oral Rehydration Salts zijn eigenlijk geen geneesmiddel - diarree gaat meestal vanzelf over - maar voorkomt het levensbedreigende gevolg van diarree: uitdroging. Een medisch probleem is het dus nauwelijks, een voorlichtingsprobleem des te meer.

Jaarlijks sterven vier miljoen kinderen in de ontwikkelingslanden aan de gevolgen van diarree. Gemiddeld is een kind in de Derde Wereld één van zijn eerste vijf levensjaren aan de diarree. Ook in Honduras is ORS in voldoende mate voorhanden. In het kader van een grootscheepse nationale voorlichtingscampagne werd het zelfs gratis verstrekt. En toch moest Hans Peter Wiebing op een van zijn eerste dagen in het stadje

De Scriptie *grootver!*

Hondurese moeder met de poepkalender van een Maastrichtse student

Diarree de wereld uit met een leugen om bestwil

Tela toezien hoe een traditionele 'vroedvrouw' een kind een klisma met een laxemiddel toediende om het lichaam te 'zuiveren' van parasieten en bacteriën. „Toen ik dat zag, dacht ik, tjee, het is dus echt waar. Nee, ik voelde niet de behoefte om in te grijpen. Ik was gewoon heel nieuwsgierig. Dat was ook mijn stage-opdracht: inventariseren welke opvattingen er over diarree en over behandelingswijzen bestaan en welke oplossingen mogelijk zijn op het gebied van voorlichting.”

In de traditionele, Hondurese opvattingen wordt grote waarde gehecht aan de zuiverende werking van kruiden en laxemiddelen. Dus moet de Westerse voorlichter de zuiverende werking van ORS ophemelen - zo adviseert Wiebing in zijn 'aanbevelingen' - om de Hondurese moeder ervan te overtuigen dat een zoutoplossing beter werkt dan een laxerende olie. Maar ORS heeft helemaal geen zuiverende werking. Een leugentje om bestwil dus? „Als het werkt heb ik daar geen moeite mee. Het gezondheidscentrum, waar ik stage liep, was heel erg Westers georiënteerd. Die wezen elke traditionele opvatting van de moeders radicaal van de hand. En dus hadden de moeders daar geen vertrouwen meer in. Ze voelden zich niet serieus genomen. Dan trek je je dus ook niks aan van het advies om ORS te gebruiken, om door te gaan met borstvoeding, om geen laxemiddelen toe te dienen. Ik vind dat je een kind best zwachtels om het hoofd mag binden als het diarree heeft, of masseren, of boter om de mond smeren. De Hondurese moeders dichten deze behandelingen een genezende werking toe. Daar moet je niet aankomen.”

„We doen altijd net alsof er aan de andere kant van de aardbol rare dingen gedaan worden. Als wij aan de diarree zijn, willen we ook niks liever dan zo snel mogelijk weer harde knikkers draaien. Dus gaan we allerlei goedjes slikken die de ontlasting verdikken, maar de diarree is daarmee niet over. Dat is net zo goed stom.”

Wiebings lijvige scriptie („even langdradig als het onderwerp”, zegt hij, veel te bescheiden) werd bekroond met vijf achten. Het laat zich lezen als een antropologische verhandeling over de Hondurese moeder. Door de poep wordt een hele bijzondere denkwereld zichtbaar, en de schrijver laat deze zeer inzichtelijk botsen met de Westerse.

Nog één mooie. Lombrices (diarreetype vijf in Wiebings scriptie) wordt volgens een moeder herkend door stukjes worm in de ontlasting. Zij vertelde Wiebing dat als je het kind maar een laxemiddel geeft, dat dan de wormen kwaad en onrustig worden omdat ze niets meer te eten hebben en de benen nemen. Als het dood gaat (en die kans is niet klein als het kind niets te drinken krijgt en daarover heen nog een laxemiddel), zijn de wormen het hoofdje ingevlucht.

„Je kunt de mensen vertellen dat ORS óók een laxemiddel is, als ze daar zo'n waarde aan hechten”, zegt Hans Peter Wiebing. „Dan laten ze het echte laxemiddel in ieder geval staan. Het is ook heel aannemelijk, want van ORS blijft de ontlasting dun. Het helpt alleen de uitdroging tegen te gaan.” Dat is geen leugen, maar „creatief associëren.”

Wim Ortjens

Vrijheid van meningsuiting in Nederland: soms een lege huls

De vrijheid van meningsuiting is in Nederland minder vrij dan het lijkt. Ook hier snoert men journalisten, fotografen, cineasten en kunstenaars regelmatig de mond. Met het wetboek van strafvordering in de hand. En dat moet maar eens veranderen, vindt mr. drs. Lucienne Tomesen. Het strafrecht is niet het geëigende middel om meningsuitingen te verbieden. Wat dat betreft kan Nederland nog wat van de Duitsers leren, al gaat hun grondwet nog niet ver genoeg.

We schrijven april 1987, koninginnedag staat voor de deur. De Amsterdamse politie krijgt een tip binnen: er zou in het komende nummer van het weekblad *Bluf!* een oud kwartaaloverzicht van de BVD (Binnenlandse VeiligheidsDienst) uit 1981 worden gepubliceerd. Dat laat de officier van justitie niet over zich heen gaan. Als nummer 267 van *Bluf!* van de pers rolt en klaar is voor verzending stuurt hij een politiemacht naar de drukkerij. Die neemt de hele oplage in beslag.

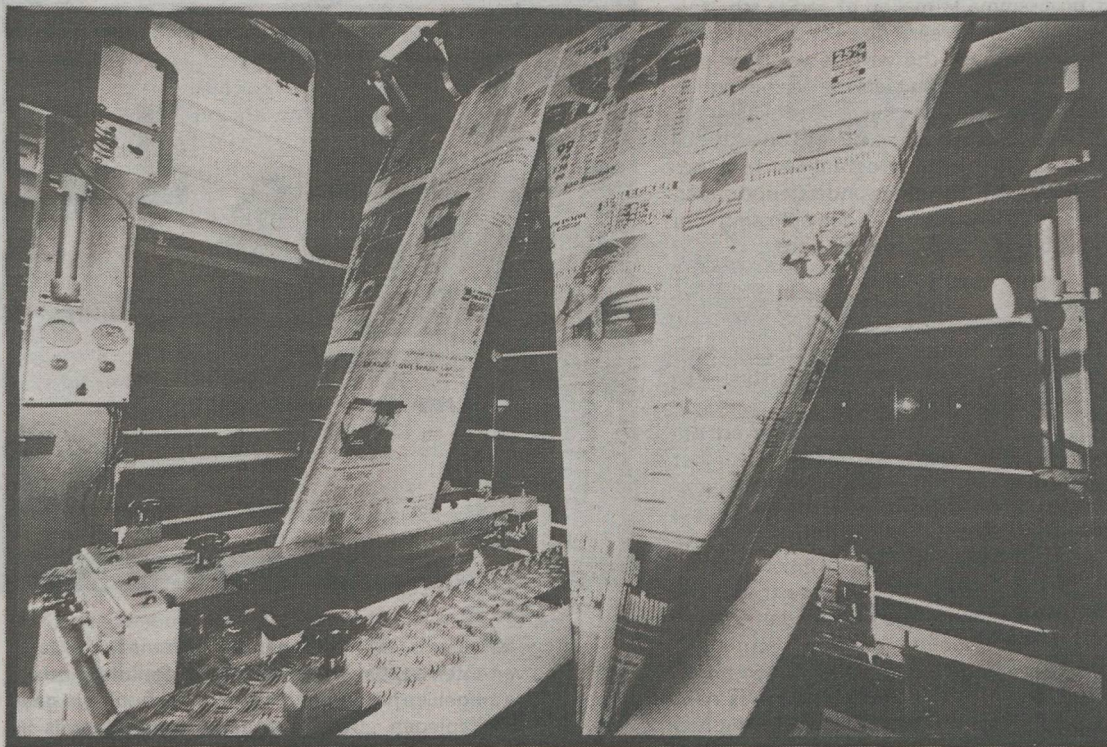
De inhoud van het blad, zo verklaart de officier later tegen de rechter, kon niet door de beugel. Die zou staatsgeheimen bevatten. Geef je die prijs, dan zet je de veiligheid van Nederland, maar ook die van zijn bondgenoten op het spel. De redactie van *Bluf!* was het hier uiteraard niet mee eens. Het ging niet om de staatsveiligheid, maar om een actie tegen de vrijheid van meningsuiting en -drukkers, vond men.

Wie heeft er nu gelijk? Oftewel, wat weegt het zwaarste: de vrijheid van meningsuiting of het bewaren van een vermeend staatsgeheim; 'vermeend' omdat de rechter op het moment van de inval nog moest uitmaken of het daadwerkelijk om een geheim ging.

Mr. drs. Lucienne Tomesen (33) vindt er in haar proefschrift *'Inbeslagneming en de vrijheid van meningsuiting en drukpers in een internationaal en rechtsvergelijkend perspectief'* waarop zij 24 november hoopt te promoveren, geen doekjes om. Zowel letterlijk als tussen de regels door pleit zij voor een samenleving waar mensen hun gevoelens, ideeën en opvattingen vrijelijk kunnen ventileren. Dat is een grondrecht en daarmee wezenlijk voor een democratie. Want wat is een democratische samenleving nu zonder openbaar debat? Een overheid mag in haar optiek dan ook slechts bij hoge uitzondering mensen de mond snoeren.

Politiebusje

In Nederland is censuur verboden, dat staat in artikel 7 van de grondwet. Heel terecht, meent Tomesen, maar voldoende waarborg biedt dit niet. Artikel 7 kon bijvoorbeeld niet voorkomen dat de hele oplage van *Bluf!* in het politiebusje belandde. En datzelfde artikel legde de rechter en later ook de Hoge Raad geen strobreed in de weg om de opvatting van de officier van justitie te volgen. Integendeel. De rechter constateerde dat de officier van justitie niet in strijd met de grondwet handelde: van censuur was geen sprake. Waarom niet? Omdat de wet een duidelijk onderscheid maakt tussen het openbaar maken van gedachten en gevoelens en de verspreiding daarvan. Ondanks dat de grens tussen beide vaak heel dun is. Het eerste staat iedereen vrij. Mensen mogen roepen, schrijven en denken wat ze willen, zonder

Soms worden de persen stopgezet en verdwijnt de hele oplage van een blad in een politiebusje. (foto Nelis Tutkey)

dat de overheid over hun schouder meekijkt en hen vermanend op de vingers tikt. De redactie van *Bluf!* mocht dus ongestoord het kwartaaloverzicht van de BVD op de drukplaten zetten. Pas achteraf, zo vertelt de wet, mag een rechter hieraan grenzen stellen.

Het recht van verspreiden is een heel ander verhaal. Het staat niet in de grondwet maar is 'rechtensrecht', jurisprudentie dus, dat beperkingen vooraf wel mogelijk maakt. Dat dit de vrijheid van meningsuiting en -drukkers, zoals Tomesen het noemt, "via een achterdeur tot een lege huls" maakt, was de politie op die negentwintigste april een zorg. Het gaf haar de kans om de boel in beslag te nemen. Op welke grond? De officier en later ook de rechter en de Hoge Raad wezen eensgezind op de clause in artikel 7 van de grondwet. Die bepaalt dat iedereen mag schrijven of schilderen wat hij wil, "behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet". Tomesen: "Die clause betekent dat iedereen, dus ook de redactie van *Bluf!*, geacht wordt het strafrecht te kennen en dus dient te weten dat staatsgeheimen niet gepubliceerd mogen worden. Doe je dat toch, dan mag de overheid ingrijpen en de handel in beslag nemen. Hetzelfde gaat op als er bijvoorbeeld sprake is van pornografie of een andere strafbaar feit. Alles kan in beslag worden genomen. Of het nu gaat om auto's of informatie, onderscheid maakt het wetboek van strafvordering niet."

Maar ging het eigenlijk wel om staatsgeheimen? Dat heeft de Hoge Raad zich niet afgevraagd. Tomesen: "De Hoge Raad is makkelijk geweest. Dat mag, het wetboek van strafvordering geeft daar de kans toe, biedt weinig aanknopingspunten. Juist daardoor hoefde de Hoge Raad ook niet op de toch problematische relatie tussen de vrijheid van meningsuiting en de strafvorderlijke inbeslagneming in te gaan."

Lege huls

Een lege huls, dat is wat er van het grondwetsartikel over de vrijheid van meningsuiting overblijft. Het wetboek van strafvordering bepaalt hoe ver die vrijheid reikt. Edities van tijdschriften of dagbladen neemt de overheid in beslag wanneer men een strafbaar feit vermoedt of bang is dat de staat niet meer veilig is. En wil een rechter de waarheid over een bepaalde zaak boven tafel krijgen, dan mag hij ook beslagleggen op foto's, filmopnames, pamfletten en andere gegevens die een

journalist heeft verzameld. Die informatie kan aantonen welke demonstrant een auto in brand stak of wie van de gemeentambtenaren zijn mond voorbij heeft gepraat over steekpenningen.

Een hele slechte zaak, vindt Tomesen. Niet alleen verhindert de inbeslagnamen soms een uitzending of publicatie, zeker als er geen kopie voorhanden is, maar daarnaast maakt deze handelwijze de journalist ongewild tot een handlangers van de politie. Ook dat zal de vrijheid van meningsuiting, zij het indirect, beperken. Mensen zullen zich voortaan wel twee keer bedenken voor ze met een verslaggever praten of zich door een fotograaf op de foto laten zetten. Alles kan namelijk in het slechtste geval tegen hen worden gebruikt.

Dat dit alles moet veranderen, staat en stond voor Tomesen als een paal boven water. De vraag was alleen: hoe. De onderzoekster ging te rade bij het Europese Hof in Straatsburg, maar zocht ook hulp in Duitsland, Zweden en Engeland.

Alles mag, tenzij

Van het Engelse recht heeft Nederland weinig te leren. Daar is heel weinig geregeld. De pers mag alles, tenzij, en nu komt het, de wetten en jurisprudentie anders bepalen. En die bepalen anders. En wel zo drastisch dat er volgens Tomesen nauwelijks speelruimte voor de vrijheid van meningsuiting en -drukkers overblijft. Zo kan een bedrijf dat het niet eens met de strekking van een artikel een civiele procedure beginnen tegen de auteur. Deze moet zijn publicatie opschorten en wachten tot het proces is afgerond. Ook als het onderwerp dat hij aansnijdt tijdsgebonden is en dus al snel zijn waarde verliest. De civiele procedure is populair in Engeland, weet Tomesen. Niet in de laatste plaats omdat men zonder een zware bewijslast kan procederen. Dit in tegenstelling tot de strafrechtelijke procedure.

In Zweden ziet het er op het eerste gezicht heel wat beter uit. Daar hebben ze een drukperswet. "Heel bijzonder. Zij pakken zaken niet vanuit het strafrecht aan, maar vanuit de grondwet. En dat is een groot voordeel want alles wordt daardoor vanuit de vrijheid van meningsuiting bekeken." Veel levert het echter niet op. Ook in Zweden neemt men hele oplages in beslag als er sprake is van een delict. Wil justitie de waarheid boven tafel krijgen dan zijn ook de informanten niet meer veilig. Met alle gevolgen van dien. Duitsland lijkt nog het meest aantrekke-

lijk. Daar wordt de vertrouwensrelatie tussen de journalist en zijn informant wel beschermd. Materiaal afkomstig van derden mag niet in beslag worden genomen, tenminste als er geen strafbaar feit in het spel is. Dit zogenaamde 'Zeugnisverweigerungsrecht' is gebonden aan een beroepsgroep: de journalisten. Schrijvers van boeken of burgers die een pamflet schrijven kunnen hier geen beroep op doen. Het eigen materiaal, van wie dan ook, geniet nooit diezelfde bescherming.

Verder, en dat maakt Duitsland ook tot een aantrekkelijk gidsland, zullen onze oosterburen niet snel een totale oplage in beslag nemen. Dat mag alleen maar als het om ernstige strafbare feiten als landverraad gaat.

Het Europese Hof volgt deze Duitse regel. Democratie, zo betoogt het Europese Hof, kan niet zonder een goed geïnformeerd publiek. De journalist, maar ook de kunstenaar, hebben hierin een speciale taak. Een overheid moet hen daarom zo min mogelijk in de weg leggen wanneer zij zaken die behoren tot het publieke debat aan de orde stellen. Hele oplages van geschriften of films die maatschappelijke problemen of politieke kwesties aankaarten, zal het Hof daarom niet snel laten afvoeren. De discussie mag niet stikken. Daarnaast wil het Hof voorkomen dat de betrokken uitgever zichzelf gaat censureren; bang om weer een oplage te verliezen waardoor het voortbestaan van zijn uitgeverij in gevaar komt.

In het geval van *Bluf!* besliste het Europese Hof dat de oplage van het weekblad niet uit de handel had mogen worden genomen. Niet omdat het ging om een zaak van maatschappelijk belang, daar sprak het Hof zich niet over uit, maar eenvoudig omdat er geen sprake meer van een staatsgeheim was. Iedereen had het gewraakte kwartaaloverzicht al kunnen lezen. Nummer 267 van *Bluf!* was namelijk een dag na de inval van de politie alsnog verspreid. De agenten hadden alles meegenomen, behalve de drukplaten. Nog diezelfde dag kwam er een herdruk van de pers die op koninginnedag werd uitgedeeld.

Journalistiek privilege

Een wettelijk vastgelegd journalistiek privilege, dat is wat Tomesen voor Nederland wil. Daarin moet staan dat niet alleen de informatie verkregen van derden (zoals in Duitsland) moet worden beschermd, maar ook het eigen materiaal. Slechts bij zeer dringende redenen mag de rechter die aanvullende gegevens over een rechtszaak nodig heeft, inbreken op dit recht.

Staatsgeheimen zijn niet dringend genoeg, vindt de promovenda. Die term is veel te vaag en kan er snel toe leiden dat plotseling allerlei gevoelige informatie tot staatsgeheim wordt gebombardeerd. Eigenlijk is inbeslagneming alleen aanvaardbaar wanneer het om zwaar lichamelijk letsel gaat; dus foto's, video's of andere gegevens die zo'n misdrijf kunnen ophelderen. "Ik trek een parallel met voorlopige hechtenis, dat gebeurt toch ook alleen bij ernstige strafbare feiten." Los daarvan blijft dat de politie altijd eerst moet onderzoeken of ze niet op een andere manier dan via een journalist, aan de informatie kan komen.

Verder pleit Tomesen er onder andere voor dat Nederland, in navolging van het Europese Hof, het publieke debat beschermt. Zegt de staat hier ja tegen dan is inbeslagnamen, verbeurdverklaring of het uit de handel halen van een hele oplage al snel buiten alle proporties.

Riki Janssen

Computer-ondersteund onderwijs maakt razendsnelle ontwikkeling door

Langzaam maar zeker doet de computer zijn intrede in het medisch onderwijs. Bij de medische faculteit, die zeven jaar geleden is begonnen met het project Computer Ondersteund Onderwijs, kunnen studenten in de meeste blokken de hulp inroepen van computerprogramma's die hen op een interactieve manier door het blok loodsen, of het nu gaat om een overzicht van de leerstof, patiëntsimulaties of de modelsimulaties van een systeem, waarmee de student zelf kan experimenteren. Een kleine revolutie als voorbereiding op de grote die voor de deur staat als alle mogelijke leerstof via Internet wordt ontsloten.

Op de kamer van dr. Frans Ronteltap, leider van het COO-project bij de medische faculteit, staat een groot bord met alle blokken van het zesjarige curriculum. Meer dan de helft van de hokjes is voorzien van een rood kruisje, hetgeen betekent dat het blok wordt ondersteund door een computerprogramma. „Ik moet het nodig eens bijwerken, want er zijn weer nieuwe programma's bijgekomen,” zegt Ronteltap. De omvang die het COO heeft aangenomen is sneller op te maken uit de catalogus die inmiddels 51 titels beslaat en de opstelling van 25 computers in de COO-zaal, waar studenten de programma's kunnen laten draaien. Als iedere student straks via de tv-kabel een aansluiting kan krijgen op Maasnet, kan hij zelfs van huis een verbinding tot stand brengen met de server, die naast de COO-ruimte staat opgesteld. De periode van het tekstprogramma dat vanaf een 286-computer met enige kunstgrepen beelden van een beeldplaat naar een tweede monitor stuurde, is voorgoed voorbij. Tekst wordt nu direct vergezeld van beelden en de volgens de nieuwste, nog niet volmaakte techniek, van bewegende beelden. De meeste programma's zijn gekocht, maar eenderde is van eigen makelij, rekent Ronteltap voor: „Sommige programma's moeten we gewoon zelf maken omdat de probleemgestuurde benadering heel anders is dan wat aan andere faculteiten gebruikelijk is. Maar het is erg duur om zelf een programma te ontwikkelen, dus je moet van tevoren wel zeker weten dat er voldoende gebruik van wordt gemaakt en dat de didactische waarde hoog is.”

Multimedia

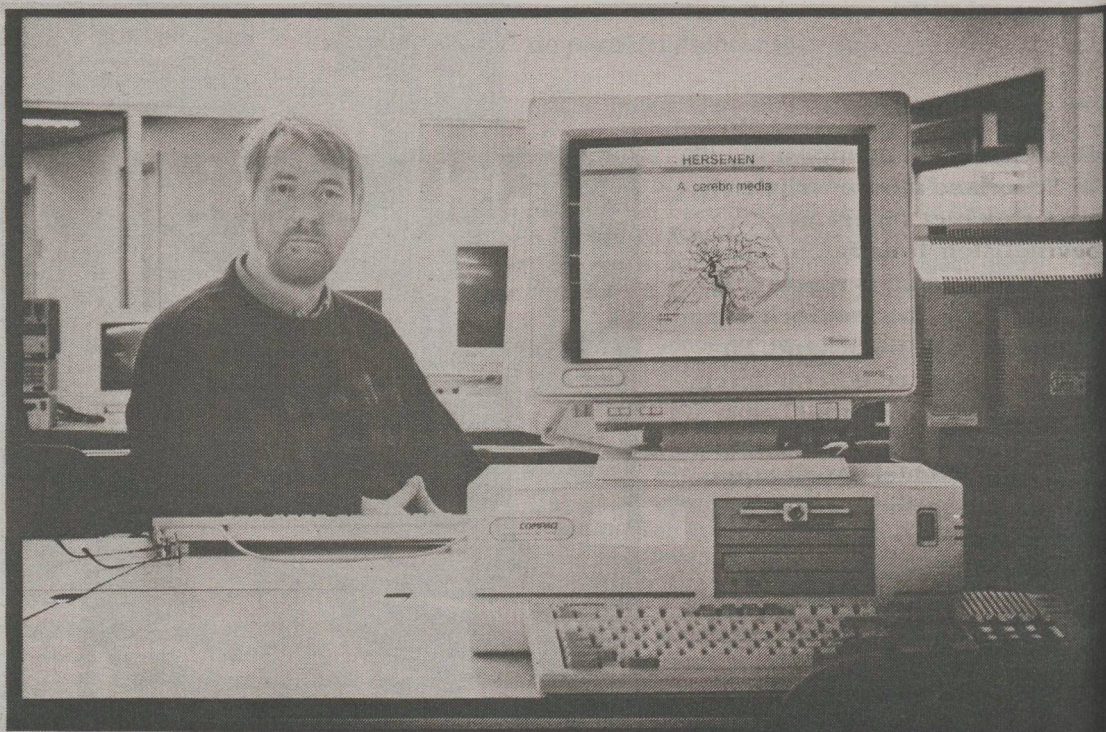
De projectgroep, samengesteld uit de vakgroep Onderwijsontwikkeling en Onderwijsresearch en Medische Informatica, is in zeven jaar tijd uitgegroeid tot een aanbieder van diensten tot een instantie die meer aanvragen binnenkrijgt dan ze aankan. Dat heeft de groep mede te danken aan de snelle vooruitgang van de techniek. Van simpele vraag- en antwoordspelletjes is het COO razendsnel uitgegroeid naar gecompliceerde multi-mediaprogramma's die wandelingen door het menselijk lichaam mogelijk maken of complete laboratoriumpractica kunnen vervangen. Bovendien zijn door de 'hyper'applicaties alle mogelijke onderdelen aan elkaar te knopen. Bij ieder project betrekken we een onderwijskundige, een inhoudsdeskundige en een programmeur in het overleg. Je moet voortdurend het leerdoel in de gaten houden, anders loop je nog de kans dat een student verloren raakt in een oeverloos programma.”

Volgens Ronteltap gaat de projectgroep

ook niet in op 'holle' belangstelling die enkel wordt ingegeven door modieuze overwegingen: „Het enkele feit dat de technische mogelijkheden aanwezig zijn is niet voldoende voor een beslissing om een programma te maken of aan te schaffen. Wij letten allereerst op de onderwijskundige en didactische waarde van zo'n programma: voegt het iets toe aan het onderwijs? Daarna pas bekijken we de vakinhoudelijke aspecten en tenslotte komen we bij de vraag of het programmeertechnisch mogelijk is. Computer-ondersteund onderwijs is te lang gezien als een oplossing voor problemen van praktische aard.”

Simulatie

Toch kan hij niet ontkennen dat de vervanging van een chemisch practicum door een computersimulatie een geweldige besparing aan tijd, ruimte en geld oplevert: „In een simulatie kun je veel meer leren omdat je veel meer variatiemogelijkheden hebt. Als je een uur in een lab staat kun je lang niet zoveel proeven doen als in een uur achter de computer.” En zo lijkt het dat de werking van de tractus digestivus even goed uit een boekje kan worden geleerd als via de computer, maar dat programma is juist een groot succes geworden onder studenten omdat er allerlei opties naar gelang van verschillende casus kunnen worden ingesteld. Daarmee kan de kennis ook meteen getoetst worden. Een boekje zal dat nooit kunnen evenaren, is de overtuiging van Ronteltap. In eigen huis ziet hij duidelijk beperkingen voor het ondersteunen van onderwijs via de computer. Dat wil nog niet zeggen dat

hij een tegenstander is van het toegankelijk maken van Internet, dat studenten in staat stelt alle mogelijke bronnen over heel de wereld te raadplegen. „Daar zit ongetwijfeld materiaal tussen dat niet in overeenstemming is met wat zij hier leren, maar wat geeft dat nou? Sommige docenten zijn bijvoorbeeld bang dat studenten straks na een voortgangstoets overal gaan zoeken naar informatie om de antwoorden aan te vechten. Wat geeft dat nou?

Frans Ronteltap:
„De informatietechnologie gaat het onderwijs even ingrijpend veranderen als de uitvinding van de boekdrukkunst.”
(foto Nelis Tutkey)

Daar leren ze toch ook van? We kunnen hen beter leren intelligent met al die informatie om te gaan dan ze ervoor af te schermen. Ik denk dat die ontwikkeling van de informatietechnologie het onderwijs zo ingrijpend gaat veranderen, dat het te vergelijken is met de uitvinding van de boekdrukkunst.”

Jacques Herraets

Beta's zetten lobby voor vijfde cursusjaar voort

‘Onze studenten moeten in een normaal tempo kunnen afstuderen’

Lange tijd was het stil, maar de algemene universiteiten hebben de strijd nog niet opgegeven: er moet en zal een vijfde cursusjaar voor hun bèta-opleidingen komen. En als de minister dat niet betalen wil, dan halen ze zelf het geld wel ergens vandaan. Een nieuw offensief is in voorbereiding. Of: hoe de duivel met Beëlzebub wordt uitgedreven.

Waar de technische opleidingen in de loop van 1993 scoorden, grepen de zes algemene universiteiten met opleidingen als natuurkunde, informatica en wiskunde mis. Ze slaagden er niet in de minister en de Tweede Kamer er van te overtuigen dat hun bèta-opleidingen ook van vier naar vijf jaar moeten worden verlengd. Dikke notities, smeekbedes, bezoeken aan kamerleden: het effect was en bleef tot op de dag van vandaag nul. Sterker: er is geen enkele reden om aan te nemen dat het vijfde bètajaar er alsnog komt. Het concept-Hoger Onderwijs en Onderzoek Plan (HOOP) biedt, op het oog, geen vleugje hoop. De bèta's moeten volgens het HOOP een oplossing zoeken in de '3 plus 2'-variant. Een 3-jarige basisopleiding voor alle studenten, en een tweejarig vervolg voor de helft die slim genoeg is. Een oplossing die de algemene universiteiten (in Leiden, Utrecht, Groningen, tweemaal Amsterdam en Nijmegen) resoluut van de hand wijzen. „Een opleiding van drie jaar is geen opleiding”, luidt het unanieme protest. De verschijning van het HOOP, op Prinsjes-

dag, leek de nekslag van het gebundelde verzet, dat in juli juist weer een nieuwe slag was begonnen met de 'Actie a5'. Onder leiding van de rijksuniversiteiten in Groningen en Utrecht moest de achterban worden gemobiliseerd, vermeldde het actieplan. Hoogleraren moesten hun internationale collega's vragen om voor het vijfde jaar te pleiten. Als het buitenland vijf jaar nodig had om goede bèta's op te leiden, wie was Nederland dan om de opleiding in vier jaar te proppen? Ook werd de steun van werkgevers onontbeerlijk geacht. Het bedrijfsleven had een niet onbelangrijke rol gespeeld bij de succesvolle lobby van de technische opleidingen. Buitenland en werkgevers moesten een indrukwekkend dossier opleveren over zaken als studielast, niveau en kansen op de arbeidsmarkt. Met die gegevens in de hand zou vervolgens een politieke lobby starten, die tijdens het kamerdebat over het HOOP, in januari, in het felbegeerde extra jaar moest resulteren.

Stille dood

Veel is nog niet terechtgekomen van de Actie a5. Het HOOP heeft de animo bij het hooglerarenkorps flink getemperd. Men werd het vechten moe. Er trad dan ook een oorverdovende stilte in. De bèta's leken de handdoek in de ring te hebben gegooid. „Een stille dood gestorven? Maar hoe komt u daar nu toch bij?” Drs. J. Veldhuis, voorzitter van de Universiteit Utrecht, wil de misvatting graag onmiddellijk wegnemen. Het is inderdaad even stil geweest, maar dat heeft te maken met een veranderde strategie. De behandeling van het HOOP is volgens de algemene universiteiten - aan-

Nieuw offensief moet 'de duivel met Beëlzebub uitdrijven'

gevoerd door Utrecht en Groningen - bij nader inzien niet het gepaste moment om het doel te bereiken. Veldhuis: „Tijdens de behandeling van het HOOP in de HO-Kamer (het overleg met de minister, op 7 december PE), zullen we weer aandacht vragen voor ons probleem. Dat wel. Maar vervolgens willen we dat er een apart debat aan wordt gewijd als het HOOP door de Kamer is vastgesteld. Want als gebeurt wat wij willen, is net zo'n wetswijziging nodig als bij de technische studies.” Dat tijdens de Kamerbehandeling van het HOOP knopen worden doorgehakt over de differentiatie in cursusduur in het algemeen, acht Veldhuis geen bezwaar. „Wij laten ons niet onder druk zetten.” Het nieuwe politieke offensief wordt volgens Veldhuis een voorbeeld van „de duivel met Beëlzebub uitdrijven”. Er worden alleen nog argumenten ingezet die de Kamer aanspreken. Over de vergelijkbaarheid met technische studies (de verregaande overlapping in stof, de aandacht voor het ontwerpers-aspect) wordt voortaan gezwegen. „Daar valt de politiek niet voor”, heeft Veldhuis ervaren. Het gaat nu om kwaliteit en studeerbaarheid: in vijf jaar kunnen de algemene universiteiten een bèta afleveren die meetelt op de arbeidsmarkt. Die zowel in binnen- als buitenland aan de slag kan en niet eerst hoeft te promoveren om op te kunnen boksen tegen ingenieurs. Vijf jaar is bovendien een garantie voor hoge rendementen, en zal ook de instroom op peil houden. In elk geval hoeven studenten dan niet voor een technische opleiding te kiezen omdat die een jaar langer duurt. Allemaal argumenten die de Kamer moeten aanspreken, redeneren de zes algemene universiteiten.

Op de fiets naar de stadsbib heb gaat nog altijd sneller dan via de elektronische snelweg

In 1879 was kaarslicht eenvoudiger, goedkoper, effectiever en veiliger dan de zojuist uitgevonden elektrische gloeilamp. Zo gaat dat met technische revoluties. Nu de mensheid zich na de landbouw- en de industriële revolutie in de digitale revolutie bevindt, is dat niet anders.

Nèt vandaag gaat alles mis. Een oudere heer zou zo graag vanaf zijn canapé grasduinen in de collectie van de stadsbibliotheek en dat is „jazeker, absoluut mogelijk in 1995“, zegt een medewerker van de Maastrichtse universiteitsbibliotheek (UB).

De weg naar de bieb heet Internet. Aanvankelijk bedient de UB'er zich nog van sierlijke handbewegingen, elegante mepjes op de return-knop en geheimzinnige commando's („Dan zeg ik *edit* en *copy* me dat“). Als de verbinding na twintig minuten nog niet tot stand is gebracht, wordt de irritatie zichtbaar in de ongeduldig draaiende hand, die de computer moet opzweepen tot hogere snelheden. Uiteindelijk wordt het apparaat een aantal keren grofweg aan- en uitgezet, omdat „alles vastgelopen“ is.

Wat voor de zoekende heer natuurlijk veel interessanter is, vindt de UB'er tot zijn grote opluchting ook, is dat hij op onderwerp of auteursnaam kan zoeken in de honderden bibliotheken die op het Open Bibliotheek Netwerk zijn aangesloten. Daar is de stand van de UB eigenlijk ook op ingericht, vandaag. Maar ook het Open Bibliotheek Netwerk komen we niet in, vandaag.

Dat bij de demonstratie van de Universiteitsbibliotheek alles in het honderd loopt, is een incident in de verder soepel verlopende presentaties. De informaticamarkt van Studium Generale is de Ankeiler voor vier lezingen over de digitale samenleving. Het publiek kan kennis maken met de

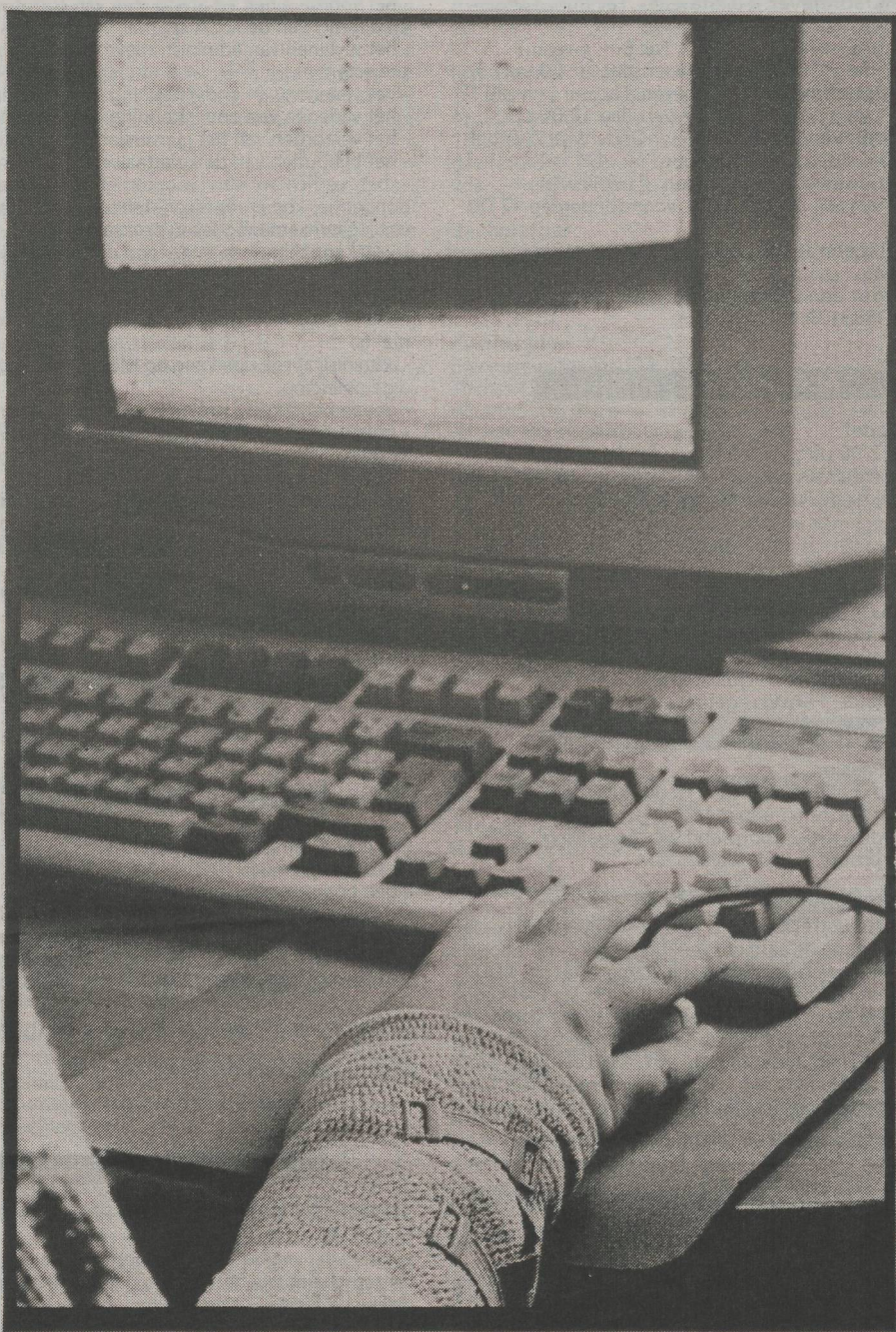
nieuwste snufjes op het gebied van de elektronische informatievoorziening. Ze lijken nogal willekeurig te zijn gekozen, de standwerkers. Zo is er ondermeer de Amsterdamse digitale stad, een Eindhovense (TU) presentatie van computertoepassingen bij perceptie-onderzoek en een Belgische interactieve teletekst-dienst. Het publiek loopt er blijkbaar niet warm voor, gezien de lege stoelen voor de computerschermen. De lezingen worden redelijk bezocht, al fluistert een bejaarde vrouw haar bejaarde man veel te hard in zijn oor: „We zitten verkeerd!“, als de lector begint over cyberspace en virtuele werkelijkheden.

Twee dingen werden deze middag in ieder geval duidelijk: er is een digitale revolutie aan de gang, maar deze staat pas in zijn kinderschoenen. Het eerste wordt gedemonstreerd door Marc de Lyon, medewerker van de RL-dienst Informatie, Communicatie en Automatisering (ICA). Via Internet 'logt' hij 'in' op een Amerikaanse universiteit die een prachtige instructie biedt voor een kikkerpracticum. Compleet met beelden, vastspijktips, snijlijnen en met vragen waarin het geleerde wordt overhoord. Het tweede wordt door dezelfde medewerker gedemonstreerd, die hetzelfde kikkerpracticum moet *deleten* vanwege de tergende traagheid waarmee de beelden van de gekruisigde kikker op het scherm worden opgebouwd.

„'s Middags is het eigenlijk te druk op de lijn met Amerika“, verontschuldigt hij zich.

Iedereen kan zijn eigen opritje aansluiten op de grote elektronische snelweg. Deze dijt dan ook uit als een gek. Een supranationale organisatie die het verkeer op Internet regelt is er niet, en dat is ook de kracht van het netwerk, vindt De Lyon. Maar er is daardoor ook geen structuur. Er zijn geen wegwijzers, het verkeer loopt regelmatig vast en er gebeuren dan ook vaak 'ongelukken'.

In het klein is de anarchie al zichtbaar op de Home-Page die de RL sinds vorige week op Internet heeft. 'Onder' die home-page kunnen medewerkers en instellingen van

de universiteit vrijelijk hun informatie aan de wereld aanbieden. Van een 'huisstijl' op het gebied van logo's en opmaak is geen sprake, en dat zou eigenlijk wel moeten, vindt Marc de Lyon, die in de 'Home Page' een visitekaartje voor de universiteit ziet. ICA en Voorlichting werken aan een voorstel tot stroomlijning.

Om op Internet te komen is een 'server' nodig en een dikke kabel. Dat kost veel geld. Vandaar dat verschillende bedrijven een Internet-aansluiting maken en hun 'server' - de moedercomputer die het modemverkeer regelt - ter beschikking stellen aan particulieren. Deze koppelen hun computer met een modem van ongeveer vierhonderd gulden via een normale telefoonlijn aan deze server. Ze betalen abonnementsgeld waardoor ze een beperkt aantal uren per maand mogen 'Internetten'. De abonnee betaalt daarnaast alleen nog maar de reguliere telefoonkosten tussen zijn eigen huis en de 'server'.

De RL heeft zo'n 'server' en zou dus als 'inbelpunt' kunnen fungeren. Dat gaat over enkele weken ook gebeuren. Klanten zijn dan lagere en middelbare scholen en MBO-instellingen. Voor twintig gulden per maand mogen ze 35 uur Internetten. Als het aan de dienst ICA ligt krijgen binnenkort alle RL-medewerkers thuis een aansluiting krijgen op Maasnet, het interne RL-netwerk. Een voorstel daarvoor is onderweg naar het college van bestuur. Maasnet is weer aangesloten op Internet. Deze constructie biedt natuurlijke grote mogelijkheden op onderwijsgebied. Daarom wordt over *telestuder*en - de eigen RL-studenten krijgen dan op hun kot een Maasnet-aansluiting - hard nagedacht, zegt De Lyon.

De netwerk-mogelijkheden zijn onbeperkt, maar de weg ernaartoe is voorlopig

met keien bezaaid. En dat ligt niet alleen aan de technische grenzen van kabels, modems, programma's en computers. Ook de waanzinnige hoeveelheid informatie die ergens 'op Internet' staat, is groten-deels onbereikbaar omdat de wegen onvindbaar zijn.

'World Wide Web' is een serieuze poging om een wereld-zoekstandaard te worden, „het vervoermiddel op de elektronische snelweg“, legt Marc de Lyon uit. In den beginne was er alleen een groot, zwart scherm waarop de gebruiker een Internet-adres moest intikken om in één keer bij zijn informatiebron te komen. Hij moest dus over adressen beschikken om informatie te vinden. Zo ging het vier jaar geleden nog. 'World Wide Web' werkt met 'Hypertekst'. In een pagina met tekst (zoals de RL-'Home Page') kunnen de onderstreepte woorden worden aangeklikt, die op zichzelf weer een nieuwe pagina, met nieuwe tekst op het beeldscherm vertegenwoordigen. 'Onder' de onderstreepte woorden staan - onzichtbaar en dus gebruikersvriendelijk - de Internetadressen.

De Vietnamese gebruiker kan in principe - beginnend met de *www*-pagina met de wereldbol - via *Europa, Nederland, Maastricht, gemeentelijke instellingen en stadsbibliotheek* terecht komen bij de verzamelde werken van Bèr Hollewijn. In principe. Anno vandaag blijkt dat voor de rit van Tongersestraat naar Zwingelput in ieder geval beter de fiets dan het digitale vervoermiddel gekozen kan worden.

Wim Ortjens

Verkeersregels op de elektronische snelweg zijn er nauwelijks en dat leidt tot ongelukken (foto Nelis Tutkey)

Het zal een bijzonder zware strijd worden. Informele contacten met het ministerie van onderwijs hebben duidelijk gemaakt dat minister Ritzen niets van een verlenging naar vijf jaar wil weten, anders dan zoals voorgesteld in het HOOP. Voor drs. G.A. Mulder, plaatsvervangend directeur van de Dienst Onderwijs en Onderzoek Planning van de Rijksuniversiteit Groningen, is de reden duidelijk. „Ritzen wil koste wat kost dat er geen cent extra aan studiefinanciering wordt uitgegeven.“ Volgens de wet is de studiefinanciering gekoppeld aan de officiële cursusduur. Als die langer wordt, kost dat de minister dus meer geld. Ritzen vreest ook precedentwerking. Vandaag de beta's, morgen weer een andere sector. De kans dat de Kamer hem daar in volgt en de zaak wil dichttimmeren bij de behandeling van het HOOP is daarom groot. Waarom kunnen de beta's niet uit de voeten met de 3 plus 2-variant? De zwakkere studenten krijgen dan na drie jaar een diploma, de beteren mogen verder in de vervolgopleiding.

Hier en daar wordt zelfs binnen de faculteiten hardop getwijfeld aan de noodzaak van het vijfde jaar. „Voor wiskunde en informatica is het niet per se nodig“, aldus drs. F. Janssen, secretaris van het faculteitsbestuur Wiskunde en Informatica in Nijmegen. Op vrijdag 10 november is de visitatiecommissie langsgeweest bij informatica in Nijmegen. Janssen: „De conclusie was dat de opleiding in vier jaar studeerbaar is.“ Een extra jaar bij wiskunde zou volgens Janssen best fijn zijn, maar is volgens de visitatiecommissie die de opleiding een maand geleden doorlichtte opnieuw geen harde noodzaak. De Nijmeegse faculteit loopt dan ook niet voorop in de beta-

lobby. Men wacht rustig af.

Het liefst willen de universiteiten dat zij de wettelijke vrijheid krijgen om de cursusduur zelf te verlengen als de minister het niet doet. Dat is Ritzen op dit moment echter twee stappen te ver.

Een alternatieve oplossing is dat de universiteiten buiten de wet om de vrijheid krijgen om hun studenten langer te laten studeren. De officiële cursusduur blijft dan vier jaar. In de praktijk komt er echter een half jaar, of een jaar bij, dat benut wordt om het vierjarige programma te spreiden, of om extra vakken te geven. Voor het geld willen de universiteiten zelf zorgen. Zij worden dan, net als de technische universiteiten, niet extra bekostigd door de overheid. Ook betalen de algemene universiteiten zelf de extra studiefinanciering. De TU's doen dat niet. Hun studenten krijgen een jaar langer beurs van de overheid. Een dergelijke oplossing lijkt niet kansloos. Het kost Ritzen geen geld, en kan interessant zijn voor de universiteiten en studenten. Een strikte voorwaarde van Ritzen zal zeker zijn dat de universiteiten er niet zó veel geld in steken dat het ten koste gaat van het onderwijs.

Het meest kans maakt vooralsnog het idee van een leningfonds. Studenten lenen na het vierde jaar hun studiefinanciering van de universiteit, die garant staat voor de aflossing. In Groningen is al besloten dat beta-studenten een jaar researchassistent kunnen worden. Zij betalen geen collegegeld en krijgen 2000 gulden. Ook wordt nagedacht over bedrijfsstages en combinaties van leren en werken.

HOP, Pieter Evelein

Kopij voor het Bulletin inleveren bij onderstaande contactpersonen voor het gemelde tijdstip, in de week voorafgaand aan de publicatie. Met vragen of opmerkingen kunt u daar ook terecht.

FdAW (vakgr./comm./studiever.): I. Poolen, Fac.Bur., Kapoenstraat 2, tel. 3883389, voor woensdag 12.00 uur.

FdCW (vakgr./comm./studiever.): I. van de Leur, Fac.Bur. Kapoenstraat 2, tel. 33883473.

FdEWB (vakgr./comm./studiever.): B. Staveaux, Fac.Bur., Tongerestraat 53, tel. 3883705, voor vrijdag 12.00 uur.

FdG (vakgr./comm./studiever.): R. le Doux, Fac.Bur. niveau 3, kamernr. 3226, UNS50, tel. 3881448, voor woensdag 12.00 uur.

FdGW (vakgr./comm./studiever.): D. Verheyen, Fac.Bur., niveau 1, kamernr. 1236, UNS50, tel. 3881739, voor woensdag 12.00 uur.

FdR (vakgr./comm./studiever.): A. Kessen, Bur. Onderwijs, Zwingelput 4, tel. 3883004, voor woensdag 13.30 uur.

Studenten(sport)ver./studentenpastoraten: C. Hollewijn, Stud.zaken, Lenculenstraat 26, tel. 3883354, voor donderdag 12.00 uur.

Instituten behorend bij een faculteit: bij bovengenoemde facultaire contactpersoon.

Berichten die niet onder een van bovenstaande categorieën vallen: Observant tel. 3883174

ALGEMEEN

Promotie drs. W.J. Riedel

Op 17 november, om 12.00 uur, verdedigt drs. Riedel zijn proefschrift 'Cognition enhancing drugs, cholinergic function and age-related decline' bij de FdG. Promotor is prof.dr. J. Jolles.

Dubbelinauguratie

Prof.dr.ir. O.J. Vrieze en prof.dr.ir. A.W.J. Kolen inaugureren op 17 november, om 15.00 uur. Prof.dr.ir. A.W.J. Kolen (hgl. Kwantitatieve economie, i.h.b. 'besliskunde, FdEWB) spreekt de rede 'Een naald in de Hooiberg' uit. De rede van prof.dr.ir. O.J. Vrieze (Mathematische besliskunde, FdAW) is getiteld 'Kennishiaten en toch Beslissen'.

Promotie drs. P.C.J.J. Passier

Drs. Passier verdedigt op 23 november (om 16.00 uur) zijn proefschrift 'The intracardiac renin-angiotensin-system: new insights in its role in cardiac hypertrophy and wound healing' bij de FdG. Promotor is prof.dr. J.F.M. Smits.

Leergang Buitenlandse Betrekkingen

De Leergang Buitenlandse Betrekkingen is een postuniversitaire opleiding van 3 maanden gericht op de aard en werking van de internationale betrekkingen en de positie van Nederland daarin. Samen met het NUFFIC kunnen jaarlijks 15 pas afgestudeerden met een bijna kostendekkende beurs hieraan deelnemen. De cursist dient een universitaire vooropleiding gevolgd te hebben met internationale hoofd- en/of bijvakken. Voor aanvang dient deze opleiding afgerond te zijn. De Leergang biedt afgestudeerden een perspectief op een carrière in internationale functies. Info: Secretariaat, Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen, Postbus 93080, 2509 AB Den Haag.

Beurzen voor het Europees Universitair Instituut

Ieder Jaar stelt de Ned. Overheid beurzen beschikbaar voor postdoctoraal onderzoek aan het EUI bij Florence. Het EUI onderzoekt vanuit een Europees perspectief op het gebied van sociale- en menswetenschappen. Er worden 4 disciplines gedoceerd: sociaal politieke wetenschappen, rechten, geschiedenis en economie. De hoogte van de beurs bedraagt 1.850,-/mnd aangevuld met een vergoeding voor ziektekostenverzekering, reis- en een gezinstoelage. Voorwaarden: kandidaten moeten een doctoraal diploma bezitten van een ned. univ. en moeten tenminste 2 talen (engels/frans), beheersen en men moet een aantoonbare ervaring hebben met het zelfstandig opzetten van onderzoek. Info: NUFFIC, afd. Internationalisering (drs. E. van Roon), Postbus 29777, 2502 LT Den Haag, tel 070-4260250.

PERSONELE ZAKEN

SPAARPREMIE VERHOOGD

De spaarpremie die het College toekent aan medewerkers die deelnemen aan de premiespaarregeling is met terugwerkende kracht naar 1 januari 1995 verhoogd. De premie bedraagt vanaf die datum 50% van het gespaarde bedrag, met een maximum van 35 gulden per maand (was 30%, resp. f. 25,-). Voor medewerkers die reeds deelnemen aan de premiespaarregeling wordt deze aanpassing automatisch bij de salarisbetaling van december verwerkt. Medewerkers die nog niet deelnemen kunnen zich alsnog aanmelden. De deelname gaat dan twee maanden na de aanmelding in. Aanmeldingsformulieren voor de premiespaarregeling zijn verkrijgbaar bij de salarisadministratie.

VACATURES

Schriftelijke sollicitaties onder vermelding van vacaturnummer op brief en envelop binnen 10 dagen te richten aan de dienst PZ. Interne vacatures gelden uitsluitend voor medewerkers van de RL.

Interne vacature 029

Bij de vakgroep Informatica van de Faculteit der Algemene Wetenschappen is vacant de functie van:

Secretaresse w/m voor 0.5 fte.

Uw taken:

- het verzorgen van de NVKI-ledenadministratie en de NVKI-nieuwsbrief;
- het ondersteunen van het NVKI-secretariaat;
- het voorbereiden en afwickelen van correspondentie naar de referees en auteurs van de ICCA Journal;
- het verlenen van administratieve ondersteuning bij de 3e geldstroomprojecten;
- het verlenen van ondersteuning bij de financiële administratie;
- het verlenen van ondersteuning bij de organisatie van congressen;
- het verzorgen van het jaarverslag van de vakgroep;
- het bijhouden van de kwartaalverslagen van de vakgroep;
- het verrichten van voorkomende werkzaamheden, zoals correspondentie, kopiëren, faxen, telefoon en het verzorgen van rapporten/verslagen/examenopgaven/proceedings.

Uw takenpakket kan in de loop der tijd aan veranderingen onderhevig zijn.

Wij vragen:

- een enthousiaste medewerk(st)er die stressbestendig, flexibel en accuraat is;
- administratieve opleiding op MEAO-niveau of een daaraan gelijkwaardige opleiding;
- goede beheersing van de Nederlandse en Engelse taal;
- goede typevaardigheid en het goed kunnen omgaan met WP5.1 en MSWORD 6.0 (bij voorkeur ook DBase III plus);
- leeftijd tussen 25 en 40 jaar.

Een typevaardigheidstest maakt deel uit van de selectieprocedure.

Wij bieden:

- een dynamische en plezierige werkomgeving met enthousiaste mensen;
- een 0.5 fte aanstelling in tijdelijke dienst van tenminste 1 jaar met uitzicht op verlenging;
- een salaris van max. schaal 5 = fl. 3.687,- bruto per maand (bij een full-time aanstelling).

Inlichtingen kunt u inwinnen bij prof.dr. J. v.d. Herik (043-3883477) of mw. T. van den Bosch (043-3883525).

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK

De Universiteitsbibliotheek op Internet

Vanaf 6 november 1995 beschikt de Universiteitsbibliotheek over een eigen home page!

U vindt er algemene informatie over de UB, zoals openingstijden, locaties, collecties, leenregels en het IBL. Ook bestaat de mogelijkheid om via de home page UB toegang te krijgen tot de catalogus. De Pica-bestanden, NCC en OLC zijn rechtstreeks te bereiken.

Nieuwsgierig geworden?

De home page UB is ook bereikbaar via de home page RL (RL Services) of via het adres:

<http://www.rulimburg.nl/~ub>

STUDENTEN

STUDENTEN GEZOCHT VOOR PROJECT VAN DE LUSTRUMCOMMISSIE RL

In het kader van het 20-jarige bestaan van de RL in 1996, organiseert de lustrumcommissie het komende jaar een aantal culturele, wetenschappelijke en feestelijke activiteiten in Maastricht. De lustrumcommissie RL wil het lustrum niet ongemerkt voorbij laten gaan aan de universiteiten in Kenia, El Salvador, Zuid Afrika, Soedan en Vietnam, waarmee een samenwerkingsverband bestaat. We zoeken een aantal enthousiaste en internationaal geïnteresseerde studenten die hieraan namens de lustrumcommissie vorm willen geven. Deze studenten zullen een aparte commissie vormen en naar eigen inzicht een ondersteuningsproject voor elk van de genoemde universiteiten opzetten. De commissie kan bij de universiteiten inventariseren op welk gebied zij hulp kunnen gebruiken. Het gaat hier om structurele hulp, niet noodzakelijkerwijs op financieel gebied. Te denken valt aan het leveren van studiemateriaal, de aankleding van een kantine of kantooruimte. De vraag moet echter komen van de betreffende universiteiten.

Han Aarts van bureau internationalisering RL is bereid zijn contacten met en kennis van de universiteiten ter beschikking van de commissie te stellen. Bovendien is er vanuit de lustrumcommissie een budget van 25.000,- beschikbaar.

Geld of materiaal dat hierbuiten nodig is zal door acties, subsidies of sponsoring bij elkaar gebracht moeten worden. Dit kan allemaal gebeuren onder de lustrum-vlag.

Lijkt het je wat om je in te zetten voor het lustrum van de RL en voor de zuster-universiteiten? Meld je dan aan voor deze tijdelijke commissie en doe nuttige internationale en culturele contacten op!

Aanmelden kan bij: Judith van der Geest, Majellastraat 2B22, 6226 HM Maastricht, tel. 042-3638814

DIENT STUDENTENZAKEN

OPHEFFING STEUNPUNTBALIE STUDIEFINANCIERING

PER 1-12-1995

Sinds 1994 is het centrale steunpunt Studiefinanciering voor de regio

Zuid- en Midden Limburg in Sittard gevestigd. In Maastricht bleef bij de RL een zogenaamde steunpuntbalie bestaan bij de dienst Studentenzaken. Na ruim een jaar functioneren blijkt het aantal bezoekers van de steunpuntbalie te weinig om deze balie in stand te blijven houden.

DE STEUNPUNTBALIE BIJ DE RL wordt daarom

PER 1 DECEMBER 1995 OPGEHEVEN.

Dat betekent dat je vanaf 1 december a.s. niet meer bij de informatiebalie terecht kunt voor persoonlijk contact met steunpuntmedewerkers. Wel zijn er nog een groot aantal brochures over Studiefinanciering te krijgen. Heb je een probleem of een vraag over Studiefinanciering of Tegemoetkoming Studiekosten, dan kun je terecht bij het Steunpunt van de Informatie Beheer Groep in Sittard. De medewerkers kunnen je helpen als je vragen hebt over de hoogte van je beurs, de terugbetaling van schulden, je OV-kaart, bezwaarprocedures enzovoort. Je kunt er bovendien alle formulieren en brochures over Studiefinanciering en Tegemoetkoming Studiekosten krijgen. Zorg in elk geval dat je je correspondentienummer bij de hand hebt als je belt. Als je een bezoek brengt aan de balie, neem dan ook de brief of het formulier mee waar je iets over wilt weten. Het steunpunt is gelegen aan de Stationsstraat, recht tegenover de parkeerplaatsen aan de voorzijde van het station. Bezoekadres Steunpunt Sittard: Stationsstraat 41, 6131 AX Sittard

Telefoon: 050-5997755.

Openingstijden balie: maandag t/m vrijdag: 10.00-12.00 en 14.00-16.00 uur.

Openingstijden telefoon: maandag t/m vrijdag: 9.00-16.30 uur.

Informatiebalie SZ

Adres: Lenculenstr.26, openingstijden: ma t/m do 11.00-16.00u. en vr 10.00-12.00u.

De informatiebalie is dagelijks telefonisch bereikbaar tussen 9.00-10.30u. (tel.3883354).

Bureau Inschrijvingen (CSA)

Tel. spreekuur: ma t/m vr 9.00-10.00u. Adres: Lenculenstraat 26, tel: 043-3883979.

TRAINING FAALANGST

Training faalangst. Op donderdagmiddag 18 januari 1996 start er een training faalangst voor studenten. De training wordt verzorgd door de studentepsycholoog Ruud v.d. Berg. Voor info en/of aanmelding kan men contact opnemen met de informatiebalie van de dienst Studentenzaken (tel. 3883354).

Studentendecanaat

Inloopsprekuren: di. én do. van 14.00-16.00u. Lenculenstr.26, Tel.sprekuren: ma. t/m do. van 13.30-14.00u. 043-3883329

buitenland

British Council beurzen 1996/97

Voor 1996/97 stelt de British Council beurzen beschikbaar voor postdoctoraal/post-HBO studie en onderzoek in het Verenigd Koninkrijk. De beurzen betreffen alleen het terrein van **Milieuwetenschappen**. Kandidaten dienen zelf zorg te dragen voor aanname aan een universiteit of onderzoeksinstituut. Sluitingsdatum voor het indienen van aanvragen: 15 december 1995 om 17.00 uur. Informatie en aanvraagformulieren: Ina Engelen, tel. 3883211 (tussen 8-12 uur).

Studie en stage in Japan

Met het Japan Prijswinnaars Programma biedt het Min.v. Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen in samenwerking met het ned. bedrijfsleven pas afgestudeerde, excellente studenten een unieke kans. Een jaar lang kunnen ned. academici kennismaken met de taal, cultuur en bedrijfsleven van Japan. Selectiecriteria: voor 01-09-1996 afstuderen aan een ned. univ., cijfers gemiddeld minimaal een zeven, bij aanvang van het programma niet ouder dan 26 jaar, ned. nationaliteit. Voorkeur: studie in vier jaar afgerond (techn. studies 5 jaar). Sluitingsdatum voor het indienen van aanmeldingsformulieren: 31 januari 1996. Aanmeldingsformulieren zijn verkrijgbaar bij: Ina Engelen, tel. 3883211 (tussen 8-12u) en bij de Nuffic, tel. 070-4260210.

Traineeship Indonesia Program (TIP)

De Hogeschool Utrecht heeft in samenwerking met de Indonesia Netherlands Association bovenstaand programma opgezet waarbinnen Nederlandse studenten de mogelijkheid wordt geboden stage te lopen bij een Indonesisch bedrijf. Het TIP omvat:

- matching van Indonesisch bedrijf en stagiaire;
- voorbereiding in Nederland;
- introductieprogramma bij aankomst in Indonesië;
- stageperiode van drie tot zes maanden;
- regelen van visum;
- hulp bij het vinden van huisvesting;
- begeleiding tijdens de praktijk.

Hier zijn uiteraard kosten aan verbonden en wel fl. 1.500,-. Geïnteresseerde studenten kunnen informatie opvragen bij: Ina Engelen, tel. 3883211 (tussen 8-12 uur).

Spreekuur vervalt

Door omstandigheden vervalt het spreekuur op vrijdag 17 november.

Openingstijden

Afspraken kunnen worden gemaakt voor dinsdag t/m donderdag tussen 11-12 uur (bij Ina Engelen, tel. 3883211); daarnaast kan men op vrijdag tussen 10-11.30 uur zonder afspraak binnenlopen. Het informatiemateriaal is ter inzage beschikbaar op: maandag t/m donderdag tussen 11-16u en op vrijdag tussen 10-12u. Locatie: Infotheek voor Studie en Beroep, Bouillonstr. 11, kamer 0.219.

STUDENTENVERENIGINGEN, ORGANISATIES

KOKO

- 16 nov: met de CC op safari.
- 17 nov: Beaujolais Bertjes Borrel.
- 22 nov: Popino-activiteit.
- 24/26 nov: Eerstejaarsweekend te Noorbeek-city.

MYRIAD MINDS MAASTRICHT

Wil je nou wel eens weten hoe die grijze massa daarboven werkt en wat je er allemaal mee kunt doen? Leren presenteren in 3 workshops op 23-11, 30-11 en 7-12, aanvang 19.45 op TS 53 in kamer 0.038, niet-leden fl. 2,50. Voor meer info bel Cos: 043-3638977. Myriad Minds Maastricht, postbus 616, 6200 MD Maastricht.

RKSV Servatius

- 1 nov: Kennismakingsborrel. Een borrel om kennis te maken met de nieuwe leden. Aanvang: 20.00u. Plaats: Boschstraat 97.
- 5 nov: Rondleiding in de Israëlsche Hoofdsynagoge in Maastricht. Intekenen voor 1 nov. Verzamelen: 15.15u. Plaats: Boschstr. 97. Kosten: f5,- p.p. (bij een minimale deelname van 10

Studie-adviseur
De studie-adviseur van CWS is Thijs Hoex. Het wekelijks spreekuur is op woensdagen van 09.30 - 10.30 uur, kamer 0038.
Afspraken voor gesprekken buiten het spreekuur kun je maken via de telefoonnummers 3883616/3486.

ECONOMISCHE WETENSCHAPPEN
EN BEDRIJFSKUNDE

Reductiebureau Economie

Het Reductiebureau Economie hanteert weer de normale openingstijden: dinsdag, woensdag en donderdag van 10.30-12.30 uur. Je kunt dan weer bij ons terecht voor secundair onderwijsmateriaal en kantoorartikelen.

Studeren / stage in het buitenland

Aanvragen voor financiële ondersteuning (STIR / SWOL PROGRAMMA) voor studie of stage in het buitenland buiten het Erasmus programma dienen vóór 15 februari 1996 te worden ingediend bij: Bureau Internationalisering, kamer 3.030, Faculteit der Economische Wetenschappen en Bedrijfskunde. Aanvraagformulieren voor het STIR/SWOL programma zijn verkrijgbaar op bovenstaand adres.

Studeren het buitenland

Voor het tweede semester zijn er nog enkele plaatsen beschikbaar in: Hannover, Bochum, Trento, Luik, Aken. Geïnteresseerden graag zo spoedig mogelijk aanmelden bij Bureau Internationale Betrekkingen, kamer 3.030 of 3.046.

Herkansingen keuzevakken uit Blokperiode 1

Studenten die zich dienen in te schrijven voor herkansingen van keuzevakken uit blokperiode 1 kunnen dit doen via het ISS. Deze inschrijving is enkel noodzakelijk voor studenten die niet hebben meegedaan aan de eerste kans. In het ISS zijn ALLE keuzevakken uit blokperiode 1 opgenomen, hetgeen echter niet betekent dat de herkansingen ook schriftelijk worden afgenomen. Het definitieve toetsrooster voor herkansingen van keuzevakken wordt in de week van 20 november bekend gemaakt.

Re-examinations electives Period 1

Students who have to register for resits of electives of period 1 can do that in ISS. Registration is only necessary for students who have not participated in the first attempt. ISS contains ALL the electives of period 1, which does not mean that the re-examination takes place in writing. The definite examination schedule for resits of electives will be published in the week of 20 November.

Economies of Developing Countries

Het blok 'Economies of Developing countries' wordt door dr. Thomas Ziesemer gegeven en niet door dr. Geske Dijkstra. Thomas Ziesemer, coordinator

GENEESKUNDE

Medelingen Bureau Onderwijs

Data diploma-uitreikingen 1995/1996:

woensdag 22 november: doctoraal 14.00 uur, basisarts 15.30 uur

woensdag 21 februari 1996: doctoraal 14.00 uur, basisarts 15.30 uur

woensdag 24 april 1996: doctoraal 14.00 uur, basisarts 15.30 uur

woensdag 19 juni 1996: doctoraal 14.00 uur, basisarts 15.30 uur

woensdag 18 september 1996: propaedeuse 10.00 uur, doctoraal 12.00 uur, basisarts 14.00 uur.

Plaats: St. Janskerk Maastricht

Inschrijving vaardigheidstoets jaar 2/3/4 1995/1996

Dit studiejaar geldt dat studenten in jaar 2, 3 en 4 zich moeten inschrijven voor de vaardigheidstoets. Daartoe heeft iedereen een formulier ontvan-

gen voor inschrijving aan de vaardigheidstoets 1995/1996. Dit formulier moet volledig ingevuld vóór 01 december 1995 gedeponeerd worden in de brievenbus bij de Onderwijsbalie FdG. Ook indien u besluit niet aan de vaardigheidstoets deel te nemen dient u het formulier in te leveren. **Hiermee komt de automatische indeling door het secretariaat vaardigheidstoets te vervallen.**

Voor nadere informatie kan men dagelijks telefonisch contact opnemen tussen 11.00-12.30 uur met het secretariaat vaardigheidstoetsen tel. 043-881813/881514.

Vaardigheidstoets jaar 6 van 18 januari en 19 januari 1996

Zesdejaars studenten die deel willen nemen aan de vaardigheidstoets van 18 en 19 januari 1996 kunnen zich tot uiterlijk **01 december 1995** telefonisch aanmelden bij Margriet Brorens of Chantal Schraven (tel. 3881514/1813). Na deze datum worden geen aanmeldingen meer aangenomen.

Studentenfractie

De studentenfractie geneeskunde bestaat uit 9 leden die zitting hebben in het Faculteitsbestuur, het Dagelijks Bestuur Onderwijs, de Faculteitsraad, de Opleidingscommissie en de Curriculumorganisatie. Binnen deze organen proberen zij de onderwijs- en studentenbelangen binnen de Faculteit te behartigen.

Iedere eerste woensdag van de maand houdt de SFG spreekuur van 12-14 uur in kamer 1.143. Je kunt er terecht voor vragen, klachten en ideeën over het onderwijs (bv examenregels, internationalisering, bibliotheek, coschappen etc.). Dus als je ergens mee zit, aarzel niet en kom langs. Je kunt ook een briefje in de brievenbus voor de balie Bureau Onderwijs doen of even bellen: Nicole Zwaga 3256335.

Eerstvolgende vergadering woensdag 6 december 12-14 uur, kamer 1.143. Actuele onderwerpen: internationalisering; Engelstalig onderwijs; openingstijden studielandschap/counter; wachttijden coschappen; studieadviesing. Hou ook het mededelingenbord naast bureau onderwijs in de gaten!

GEZONDHEIDSWETENSCHAPPEN

Voortgangstoets FdGW

Vrijdag 24 november a.s. wordt de voortgangstoets van de Faculteit der Gezondheidswetenschappen afgenomen. Aanvang: exact 10.00 uur tot 14.00 uur. Vanaf 09.30 uur kunt u in de zaal plaatsnemen. Studenten die een extra vgt (moeten) maken kunnen zich tot 15 november 1995 inschrijven tijdens het spreekuur bij R. Devue, kamer 1.235. De voorlopige antwoordsleutel ligt om 14.00 uur aan de balie van Bureau Onderwijs, Uns 50. Gebruik een HB-potlood. Een geldige collegekaart is verplicht!; leg deze bij binnenkomst links vooraan gereed op uw tafel. Kom op tijd want na 10.00 uur wordt u niet meer in de zaal toegelaten. Tot een week na afname van de toets kunt u opmerkingen (1 opmerking per vel) in de rode brievenbus van Bureau Onderwijs deponeren. Let op!: Gelieve uw antwoordformulieren in de zaal bij uw surveillant in te leveren!

Zaalindeling Voortgangstoets GW studenten 24 november 1995

Sporthal Randwyck: GW propaedeuse studenten, alle deeltijd studenten en MGK studenten. Sporthal Dousberg: alle andere GW studenten.

Voortgangstoets Milieugezondheidkunde (Sporthal Randwyck)

Vrijdag 24 november a.s. wordt voor alle studenten MGK de voortgangstoets van Milieugezondheidkunde afgenomen in sporthal Randwyck. Aanvang exact om 10.00 uur tot 14.00 uur. Vanaf 09.30 uur kunt u in de zaal plaatsnemen. De voorlopige antwoordsleutel ligt om 14.00 uur

aan de balie van Bureau Onderwijs, Uns 50. Een geldige collegekaart is verplicht!

Studievereniging Beleid en Beheer van de Gezondheidszorg

SBBG roept alle Beleid en Beheerders, M-stromers en natuurlijk ook doorstromers op om (actief)lid te worden van SBBG. Waarom? Omdat SBBG de vereniging is die je het laatste nieuws vertelt op het gebied van gezondheidszorg. Ook bewaken we de kwaliteit van het onderwijs en tijdens de activiteiten komt de praktijk aanbod.

Rectificatie studiegids

In de studiegids staat per abuis vermeld dat reguliere studenten het eerste werkstuk afgetekend moeten hebben voordat ze beginnen met het keuze-onderwijs. Dit is echter niet het geval. Voor beide werkstukken geldt dat ze met "voldoende" moeten zijn beoordeeld voordat aan de stage wordt begonnen.

MEDEDELING Vakgroep Bewegingswetenschappen

Aangeboden: Stageplaats BW; Plaats: Centrum voor Fysiotherapie en Fysiofitness Tegelen; Tel.: 077-3733788. Onderzoek: evaluatief onderzoek bij patiënten naar de verhoudingen van de spierkrachtwwaarden van diverse bewegingsfuncties. De uiteindelijke doelstelling is het kunnen beschikken over normen en criteria waaraan de spierkracht van diverse relevante spiergroepen moet voldoen.

Begeleiding: A. van Bergen, fysiotherapeut & dr. J.W. Morrenhof, orthopedisch chirurg St. Maartensgasthuis Venlo/Tegelen

GVO-Triano organiseert:

Cycling Kerstdiner; je kans om een feestelijk driegangendiner op drie verschillende adressen te nuttigen met steeds andere tafelgenoten! Ter afsluiting is er een borrel. Woensdag 13 dec. Kosten: Fl 10.- Opgeven d.m.v. flyer in postvak.

GVO-Triano zoekt:

een secretaris en penningmeester voor het komende bestuursjaar (vanaf 12 december). Dus heb je zin in een gezellig jaar, waar je veel van kunt leren, bel dan Maartje (043-3624541) of Karla (043-3639530). Nieuwe actieve leden zijn ook welkom!

Studentlid gezocht voor de CPG-VW

De curriculumplanningsgroep (CPG-VW) zoekt een enthousiaste student om eenmaal per maand mee te vergaderen over zaken die de drie programma's binnen VW (regulier, doorstroom en deeltijd) betreffen. Dit komt o.a. neer op het bepalen en beoordelen van de inhoud van het curriculum, de leermiddelen en de toetsvormen, en het regelen van presentaties op voorlichtingsdagen. Heb je interesse voor de CPG, neem dan contact op met Harry van der Bruggen (tel. 3881562) of studentlid Natasja van Schoor (tel. 3614118).

Studenten VW gezocht voor blokplanningsgroepen

Er zijn vacatures voor studentleden in de volgende blokplanningsgroepen (BPG):

Blok 3.2.3/2.1 DVW Onderzoek van zorg

Blok 3.2.2 DVW Methoden van verplegingswetenschapp. onderzoek

Blok 3.3.3/2.1 DVW Verpleegkunde en werkomgeving

De leden van een BPG houden zich bezig met het evalueren van de onderwerpen die het blok kenmerken, de opbouw van de taken en de literatuur.

Heb je interesse voor een BPG, neem dan contact op met Harry van der Bruggen (tel. 3881562).

De Nederlandse Hartstichting richt alle activiteiten op het voor-kómen en bestrijden van hart- en vaatziekten, inclusief beroerte. In het kader van het dr. E. Dekker-programma van de Nederlandse

Hartstichting wordt jaarlijks een aantal beurzen ter beschikking gesteld. Er wordt gezocht naar geschikte kandidaten voor het stipendium van

klinisch wetenschappelijk
onderzoeker

Klinisch wetenschappelijk onderzoek, dat wil zeggen onderzoek met een patiëntgebonden vraagstelling en aanpak, is van wezenlijk belang voor het onderzoek op het gebied van hart- en vaatziekten. Het doel van het stipendium is een bijdrage te leveren aan de opleiding en vorming van gevorderde onderzoekers op het gebied van patiëntgebonden onderzoek. Dit moet leiden tot meer aandacht voor onderzoek in de klinische geneeskunde en een grotere betrokkenheid bij internationale ontwikkelingen op dit gebied.

Vereisten

U bent gepromoveerd of hebt een vergelijkbare wetenschappelijke prestatie geleverd. U bent aantoonbaar in staat zelfstandig wetenschappelijk werk te verrichten.

In een onderzoeksvoorstel geeft u aan hoe u invulling denkt te geven aan het onderzoeksprogramma. Er gelden de volgende eisen. Het onderzoek is er op gericht de ziekte last van hart- en vaatziekten bij de mens te verlichten of weg te nemen. De vraagstelling heeft betrekking op de etiologie, pathofysiologie, secundaire (of specifieke) preventie, diagnose, therapie of epidemiologie van

hart- en vaatziekten. Het voorstel bevat patiëntgebonden onderzoek. U combineert daarbij basaal onderzoek met een klinische toepassing. Het onderzoeksprogramma maakt u in overleg met een gerenommeerd onderzoeker, die tevens garant staat voor uw wetenschappelijk niveau. (Deelnemen aan zogenaamde "Clinical Trials" of aan projecten gericht op algemene preventie valt **niet** binnen het kader van dit programma.) Bent u hoogleraar of directeur van een onderzoeksinstituut of bent u op de voorgescreven aanmeldingsdatum ouder dan 42 jaar, dan komt u niet in aanmerking voor deze aanstelling.

Inhoud van het stipendium

Gedurende de aanstellingsperiode van maximaal vier jaar, krijgt u salaris op het niveau van een universitair hoofddocent. Het is ook mogelijk een toelage te ontvangen op het huidige salaris en een deel van het stipendium te gebruiken om een waarnemer aan te stellen. Daarnaast is er een bescheiden bijdrage in de materiële kosten.

Belangstelling?

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Els Schumacher-van Dort, afdeling subsidie-administratie, telefoon 070-3511570.

Stuur uw sollicitatie en onderzoeksvoorstel, vergezeld van een uitgebreid curriculum vitae en een publikatielijst vóór 1 februari 1996 naar de directie van de Nederlandse Hartstichting, t.a.v. mevrouw dr. I.M. Hellemans, cardioloog, adjunct medisch directeur, postbus 300, 2501 CH Den Haag. Per fax ingezonden sollicitaties worden niet in behandeling genomen.

nederlandse hartstichting
vrienden van de hartstichting

RECHTSGELEERDHEID

Openingstijden Onderwijsbalie BO

Maandag t/m vrijdag van 10.15-11.15 uur en van 14.15-15.15 uur. Op maandagavond is de balie ook geopend van 20.00-21.00 uur.

Verkrijgbaar aan de balie

Roosters blok 2 en aanmeldingsformulieren blok 3 dagopleiding Nederlands recht, Fiscaal recht en European Law School.

Aanmeldingsformulieren blok 2 avondopleiding jaar 1 t/m 5.

Uiterste inleverdatum aanmeldingsformulieren 30.11.1995.

Colleges

Voor data, locaties en tijden raadpleeg de roosters en/of informatieborden van de onderwijsbalie.

STUDENT GEVRAAGD VOOR OPLEIDINGSCOMMISSIE FISCAAL RECHT

Een van de studentleden van de OC-fiscaal recht heeft zich inmiddels teruggetrokken. De OC-fiscaal recht roept hiermee gegadigden op die lid willen zijn van deze commissie.

Kandidaatstelling dient schriftelijk te geschieden onder vermelding van de volgende gegevens:

Naam, adres en telefoonnummer, studiejaar en korte motivering van de kandidaatstelling.

Kandidaatstelling dient per ommegaande plaats te vinden ter attentie van J. Reijnders, de secretaris van de OC-Fiscaal recht. Brieven kunnen in de brievenbus bij de onderwijsbalie (Nieuwenhof) worden gedeponneerd.

Nadere inlichtingen zijn verkrijgbaar bij J. Reijnders, tel 043-3883007.

De Faculteitsraad bepaalt uiteindelijk door wie de vacature zal worden ingevuld.

Toetsen blok 1 avondopleiding jaar 6-7

Donderdag 16.11.1995 18.30-21.30 uur Nieuwenhof: Capita selecta bestuursrecht, Handelsrecht, Rechten van patiënten.

De blokken Strafrechtelijke procedures en mensenrechten en Goederenrecht wordt mondeling getoetst.

Wijziging m.b.t. wachtlijst

In het faculteitsbestuur is besloten de procedure voor studenten van de wachtlijst -vooralsnog tijdelijk- te veranderen. In het komende blok dienen studenten die op de wachtlijst staan zich rechtstreeks tot een tutor te wenden als zij nog ingeroosterd willen worden. De tutor beslist zelf of hij/zij nog iemand kan/wil toelaten (met inachtneming van de

bestaande regels over groepsgrootte). Na enkele blokperiodes zal deze nieuwe procedure geëvalueerd worden.

Wijziging College Belastingrecht voor Particulieren

Het college van woensdag 29 november 11.00-13.00 uur van Belastingrecht voor particulieren vindt niet plaats zoals eerder aangekondigd in de Statenzaal maar in 2001 Ts53.

Overzichtcollege Strafrecht (avond-opl.)

Op woensdag 29 november 1995 om 19.30 uur wordt er door J. Klifman een overzichtcollege Strafrecht gegeven voor de deeltijdopleiding (blok 4.1/5.1). Locatie: collegezaal Nieuwenhof.

Rechtswinkel Maastricht

Rechtswinkel Maastricht zoekt enthousiaste medewerkers die in het bezit zijn van hun propedeuse-diploma. Ben jij degene die kennis heeft van personen- en familierecht, huurrecht, verbintenissenrecht, dan nodigen wij je uit te solliciteren. Je kunt je sollicitatie voor donderdag 7 december sturen naar de Rechtswinkel Maastricht, t.a.v. Frans Starink, Capucijnenstraat 43 6211 RP Maastricht.

BUREAU INTERNATIONALISERING

Openingstijden Bureau Internationalisering
Voor Nederlandse studenten, Erasmus, Tempus en Magister Iuris Communis studenten maandag- dinsdag- en donderdagochtend van 10.15-11.15 uur, kamer 0041, Nieuwenhof.

BEURZEN

- NACEE (Netherlands America Commission for Educational Exchange). Studiebeurs: Netherland-America Foundation Fellowship
- NACEE: Fulbright-beurzen voor studie en onderzoek in de V.S. Er zijn voor 1996/1997 beurzen voor studenten, AIO's en OIO's en wetenschappers

- European University Institute. The European Forum, an interdisciplinary centre for advanced research is offering: - 6 Forum Fellowships for the whole academic year 1996/1997, - a number of Forum Professorships, of variable duration

- VSB-Beurzen, voor studie of onderzoek in het buitenland voor studenten
Meer informatie verkrijgbaar bij Bureau Internationalisering.

STIR / SWOL 1995-1996

Studenten die in 1995-1996 een studieperiode (evt zomercursus) willen

doorbrengen in het buitenland buiten het ERASMUS programma kunnen voor aanvraagformulieren en informatiesets terecht bij Erna Voncken. Aanvragen worden uitsluitend op de volgende data behandeld: 15 december 1995, 15 februari, 15 april, 15 juni 1996

MASTER OF LAWS (LL.M.) 1995-1996

- Magister Iuris Communis Programme, Rijksuniversiteit Limburg, Faculteit der Rechtsgeleerdheid

- Graduate Studies in Law, University of Toronto, Faculty of Law

- LL.M. in German Law, Friedrich-Schiller-Universität Jena

- Postdoctoraal onderwijs en onderzoek op het gebied van rechtswetenschappen, politieke- en sociale wetenschappen, Europees Universitair Instituut te Florence

- International Asian Studies Programme 1996/1997, the Chinese University of Hong Kong

- International Trade Law Post-graduate Course, University Institute of European Studies Turin

- LL.M. in the American Legal System, Marshall Whyte School of Law of the College of William & Mary, Williamsburg, Virginia

- Postuniversitaire opleiding 'Leergang Buitenlandse Betrekkingen' (met beursmogelijkheid), Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen "Clingendael"

PLEITWEDSTRIJD

European Law Moot Court Competition 1995/1996: pleitwedstrijd voor studententeams, pleitnota's inleveren voor 30 november 1995, Engels en Frans vereist (schriftelijk en mondeling), informatie bij Adriana Alvarez, tel.: 388 3561 (kamer 006 METRO-gebouw)

parfumerie-studio voor huidverzorging

Mignonette

wolfstraat 5, 6211 gm maastricht, telefoon 043-3216087

Ecole de Beauté: f35,-

Een geheel verzorgde avond - max. 8 personen - waar je, met 'n hapje en 'n drankje, op een persoonlijke wijze vertrouwd wordt gemaakt met huidverzorging en make-up

SQUASH CENTRUM

Brusselsestraat 74a
6211 PG Maastricht
Tel. (043) 3216387

Erik van Pluijm

Elke student of scholier krijgt een geweldige korting

Door inlevering van je collegekaart, O.V.-kaart of sportkaart kun je voor **f 5,-** per persoon, per half uur, voor 17.00 uur (inclusief rackethuur)

SQUASHEN.

(normaal f 8,75).

SQUASH,
de sport voor jou.

Bel voor het boeken
van een squashbaan
3 21 63 87

Boekhandel

DE TRIBUNE

Kapoenstraat 8-10

6211 KW Maastricht

Telefoon (043) 325 19 78

HIUSK
Hogescholen en Universiteiten Skiklub

Waanzinige goedkope
wintersportreizen voor
studenten!!

043-3626247

Binnen de afdeling Psychiatrie van het academisch ziekenhuis Maastricht bestaat per onmiddellijke indiensttreding tot 1 januari 1997 plaatsingsmogelijkheid voor een

ASSISTENT-GENEESKUNDIGE (M/V) NIET IN OPLEIDING (AGNIO)

vacaturenummer 95.688/6

op basis van een full-time dienstverband.

Deze AGNIO zal onder supervisie van de hoofdbehandelaar een bijdrage leveren aan o.a. wetenschappelijk onderzoek, diagnostiek en behandeling van patiënten van de afdeling Psychiatrie.

Profiel:

U bent basisarts, met affiniteit tot de psychiatrie. Stage en/of werkervaring in de psychiatrie wordt op prijs gesteld.

Salaris:

Afhankelijk van opleiding en ervaring, maximaal f5624,- bruto per maand, conform schaal Z27.

Inlichtingen:

Kunnen worden ingewonnen bij dr. A. Honig, Hoofd Opname afdeling Psychiatrie, telefoon 043-877444.

Sollicitaties:

Schriftelijke sollicitaties dienen onder vermelding van bovengenoemd vacaturenummer 95.688/6, vóór 25 november 1995, te worden gericht aan de dienst Personeel en Organisatie, afdeling arbeidszaken, academisch ziekenhuis Maastricht, Postbus 5800, 6202 AZ Maastricht.

Gezocht:

Twintig uitblinkers met talent, ambitie en lef voor studie en stage in Japan

'96/'97

Met een beurs van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen een jaar lang kennismaken met Japan. Eerst vier maanden colleges volgen aan de Rijksuniversiteit Leiden. Daarna ga je voor zeven maanden naar Tokio.

Voorwaarden:

- Je bent vóór 1 september 1996 afgestudeerd aan een Nederlandse universiteit
- Je cijfers zijn gemiddeld minimaal een zeven
- Je bent bij aanvang van het programma (1 september 1996) niet ouder dan 26 jaar
- Je beschikt over twee referenties
- Je hebt de Nederlandse nationaliteit
- Je hebt je studie bij voorkeur in vier jaar afgerond (technische studies in vijf jaar)

Tot 31 januari '96 kun je je aanmelden.

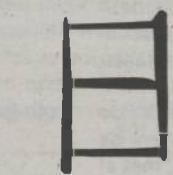
Het programma start in september '96.

Het Japan Prijswinnaars Programma is opgezet in samenwerking met het Nederlandse bedrijfsleven.

Haal snel een brochure bij je eigen universiteit. Is 'ie daar op? Bel of schrijf dan de Nuffic, Afdeling Voorlichting, Postbus 29777, 2502 LT Den Haag, tel. 070 - 426 02 07, fax 070 - 426 02 29

Nuffic

Nederlandse organisatie voor internationale samenwerking in het hoger onderwijs

Shakespeare, maar dan anders

MacBeth (foto
Nelis Tutkey)

Vergeet de fluwelen gewaden, de gouden kronen, de afzichtelijke heksen en de bebloede dolken. "Niets van dit alles", roept de aankondiging: de *Macbeth* van het Kruis van Bourgondië is anders, om niet te zeggen apart. Geen spektakelstuk met levende have en dramatisch voorgedragen teksten. Toch bij uitstek het beeld dat opdoemt als het gaat om werken van Shakespeare.

De goede man leverde alleen de tekst en het basisidee voor de nieuwe voorstelling van de Maastrichtse theaterwerkplaats. Het verhaal werd van alle franje ontdaan tot alleen de essentie overbleef: een man (Macbeth) en een vrouw (Lady Macbeth) die naar elkaar op zoek zijn, maar tegelijkertijd ieder een andere kant opgaan en als het ware tegenover elkaar staan. Dat is in ieder geval de boodschap die regisseur Marc Debisschop en dramaturge Gerda Soors, die het stuk bewerkten, in Shakes-

peare's pennevrucht zagen. Slechts de twee hoofdpersonages uit Shakespeare's *Macbeth* bleven over: de acteurs Jasja Musatov en Helen Suyderhoud dragen de 'nieuwe' boodschap uit. Hun verschijningen benadrukken nog eens de tegenstelling tussen de personages: Musatov is een boomlange Rus met het lichaam van een balletdanser en de Nederlandse Suyderhoud komt net tot boven zijn middel.

Vaak met de rug naar elkaar toe, en een groot deel van de tijd in het schemerduister, spreken de twee teksten naar elkaar uit (die helaas niet altijd even goed te verstaan zijn). Soms zoeken ze toenadering tot elkaar met bewegingen die veel weg hebben van ballet, vooral Musatov is met zijn danspassen een lust voor het oog. Hun voeten vegen door het zand dat de vloer van het theater bedekt, maar stoppen bij de grenslijn van modder die hun werelden lijkt te scheiden. Dat klinkt cryptisch, maar veel beter laat de *Macbeth* van het Kruis van Bourgondië zich niet beschrijven. De voorstelling is een boeiende samenvloeiing van toneel, ballet en beeldende kunst. Soms statisch, dan weer be-

weeglijk, maar altijd "minimaal", om de woorden van Guido Wevers, artistiek leider van het Kruis van Bourgondië, aan te halen. Alleen het hoognodige wordt gezegd, licht wordt spaarzaam gebruikt, de bewegingen zijn bijna altijd ingetogen en de spelers gaan slechts gekleed in jute kledingstukken. Wat minder minimaal zijn de opvallende maskers die de acteurs gedurende (bijna) het hele stuk dragen. Het Kruis van Bourgondië maakte *Macbeth* oorspronkelijk in het kader van het festival *Venlo Maskerstad* dat mei 1995 plaatsvond. Inmiddels maken de maskers onmisbaar deel uit van de voorstelling. Zodra de maskers afgaan, blijken de man en de vrouw ineens mensen zoals u en ik, met al hun angsten en verlangens. Er ging wat vanaf en er kwam wat bij. *Macbeth*, maar dan anders. Even wennen, maar wel de moeite waard.

Judith Kuijk

'*Macbeth*', nog t/m zaterdag 18 november in het Kruis van Bourgondië, aanvang 20.30 uur, prijs fl. 12,50 (CJP fl. 10,-) Reserveren: 043-3210380.

Handleiding voor de boze brief

De boze brief. Daar weet ik toevallig het een en ander van. De meeste boze brieven aan mijn adres die ik in mijn archiefje vind, zijn te snel geschreven. Vers van de woede barsten dergelijke notities - want lang zijn ze zelden - van de schokken, verbijsteringen, schandelijkheden en ontzettingen.

Allemaal begrippen van toepassing op de Holocaust, maar niet op - noem 's wat - mijn opmerking dat deze of gene buitengewoon lekkere tieten heeft. Zoiets is namelijk simpelweg sexistisch. En de daaropvolgende zin probeert dat weer in perspectief te plaatsen, door bijvoorbeeld - toch tamelijk geraffineerd, al zeg ik het zelf - twee andere heren te laten zeggen: "Ja, dat zijn wij met u eens." Daarmee komt die sexistische opmerking al aardig in de buurt van een wetenschappelijk verantwoorde constatering.

Maar goed, desondanks nog steeds geschokt en verbijsterd, wordt vlug een boze brief geschreven. De aanpak is veelal dezelfde: eerst wordt bondig het probleem geformuleerd - dat is goed - en vervolgens komt er een visie. Ook dat is in orde, want voor iedere visie vierendertig andere en dat is waarom elke behoorlijke krant ze afdrukt. De reden waarom ze vaak niet worden afgedrukt is - gesteld dat de inhoud weinig of niks toevoegt - eenvoudig dat ze niet leuk zijn. De humor is zelden vet

of juist subtiel verstopt tussen de regels, nee, het hangt er altijd tussen. Zo van: als iedereen het maar snapt. Dronkenschap van de verslaggever - om maar 's iets heel ergs te noemen - heet altijd *te diep in het glaasje gekeken*. En een technisch exposé met anderhalve feitelijke onjuistheid heet gewoonlijk een *kortsluiting in het hoofd*. Of, nog geliefder: een *draadje los*. Verbrandt toch oma's spreuken- en gezegdenboek, zou de geadresseerde willen uitschreeuwen. Maar het is al te laat. De boze brieven schrijver zit al in zijn kolerische kadans.

Hoewel nog steeds niet afgekoeld en tijdelijk verstoken van enig gevoel voor humor, waagt hij zich ook aan de vorm. Populaire varianten zijn overdrijving en imitatie. Helaas zijn de meeste boze brieven op dat vlak juist weer veel te dik aangezet. Een *tenenkrommend* genoemd toneelstuk heet in de boze brief nooit *prettig kringspierverslappend* - dat is wel aardig - maar altijd *weergaloos briljant*. En de imitatie ontspoort vaak waar de schrijver niet langer kan of wil varen op de originele tekst. Dan blijken de laatste drie zinnen bijvoorbeeld een stuk minder staccato - of uit de maat, zo u wenst. En een boze brief behoort juist te eindigen met een *big bang*, een grote klap die de grief voor altijd nestelt in het hoofd van de geadresseerde. Dus beter niet ik hoop dat u hierover wilt nadenken, maar ervan uitgaande dat het laten ontbreken van een zinnvolle reactie u wel is toevertrouwd, wacht ik uw einde af. Dit laatste voorbeeld komt uit het boekje *Boze Brieven* van Willem Doevendans, die

zich op de kaft overigens Doef laat noemen. Brieven aan kranten komen er jammer genoeg niet in voor - kranten brengen zelf boekjes met boze brieven uit - en daarom beperkt de auteur zich tot klachten aan bedrijven, overheidsinstanties en andere dienstverleners. Uit de voorbeelden die Doef van verschillende mensen heeft verzameld, blijkt met name de NS een bron van irritatie. Aan het einde van een cynisch briefje: "Alle lof voor uw prachtige treinen die - dat mag ook wel eens gezegd - heus wel eens op tijd zijn." Het cursusje dat Doef geeft, gaat ook op voor boze brieven aan de krant: geduld en humor zijn belangrijk, doceert hij, maar ook een zakelijke, hautaine of bevoogdende toon wil soms werken. Dat ligt aan de geadresseerde en aan de vraag of je na de brief met hem of haar nog verder wil. Dat klinkt allemaal logisch, maar dat is het niet. Neem bijvoorbeeld die onvolprezen brievenpagina op zaterdag in De Limburger: een potentiële markt voor een boekje als *Boze Brieven*. Alle anderen kunnen zich laven aan de talrijke voorbeeldbrieven, soms knap geschreven en wellicht een bron van inspiratie. Zoals de slotzin uit een boze brief over een kapot koffiezetapparaat: "Gaarne zie ik de daadkracht uwer p.r.-afdeling op korte termijn overgebracht naar de technische dienst."

Eugène Baak

'*Boze brieven*' van Willem Doevendans (Doef) verscheen bij uitgeverij Walburg Pers in Zutphen en kost f 19,90.

Agenda

donderdag 16 november
Trends in de Informatietechnologie / lezing, R. Creemers, Nieuwenhofzaal, 20.00
Eglises Romanes de France et leur symboles / lezing, Cbantal Verbiest, Kleriecentrum, 20.00
Drugsbeleid / discussie-avond D66 over landelijke nota drugsbeleid, Hotel Pauw, Boschstr 27, 20.00
Israëlsch Kamerorkest / olt Jaap van Zuden, Vrijthoftheater, 20.15
Macbeth / toneel, Kruis v Bourgondië, Kruis v Bourgondië, 20.30
La Musica Twee / toneel, Kleine Zaal Circuit, Hollandia, Toneelacademie, 20.30

vrijdag 17 november
LSO: Haydn, Bach, Mozart / mnr Shlomo Mintz, Peter Steyvers, Vrijthoftheater, 20.15
Macbeth / toneel, Kruis v Bourgondië, Kruis v Bourgondië, 20.30
La Musica Twee / toneel, Kleine Zaal Circuit, Hollandia, Toneelacademie, 20.30
Trance Global Dance Party / Dj's Bart en Axel, Lösstheater, 21.30

zaterdag 18 november
Oorsmeer / muzikale kindermiddag, Intro ism November Music en Mallemuzie, Kruisbercomplex, 13.30
Ob Pa, arme Pa... / toneel, M 46, 1 Pesthuys, 20.00
Midzomernachtsdroom / toneel, Thalia, Vrije School, 20.00
Meridian Arts Ensemble / Intro, November Music, Kruisbercomplex, 20.15
De miraculeuze come-back van Mea L. Loman / toneel, Orkater & TGA, Vrijthoftheater, 20.15
Clavecimbel en Traverso / concert, Waalse kerk, 20.15
Macbeth / toneel, Kruis v Bourgondië, Kruis v Bourgondië, 20.30
COC Songfestival / mnr The Gay-sleutel, Kumulusbeater, 20.30
La Musica Twee / toneel, Kleine Zaal Circuit, Hollandia, Toneelacademie, 20.30

zondag 19 november
Trefpunt / live-radio, mnr Minor Seling, column: Aat Remkes, Café De Perren, 11.00
Carrousel / Introconcert, Ensemble '88 en Romain Bischoff Conservatorium, 12.00
In 't Groene / concert, Limburgs Vocaal Ensemble, Kasteel Vaesbartelt, 14.30
Charlotte / jeugdtheater, Speeltheater Gent, Kumulusbeater, 14.30
LSO: Haydn, Bach, Mozart / mnr Shlomo Mintz, Peter Steyvers, Vrijthoftheater, 14.30
't Barre Land / theatervertelling, Stone van den Hurk, Lösstheater, 15.00
Harmonie Heer Vooruit 90 jaar / concert, Vrijthoftheater, 19.30
Mark Pekarsky / Russische en Nederlands-Belgische muziek, Kruisbercomplex, 20.15

maandag 20 november
Uitlegavond l'Amour des Trois Oranges / Len van Schaik, Conservatorium, 20.00
Betty Carter and her Trio / jazzconcert, Vrijthoftheater, 21.00
Hemelse woorden / toneel, Kleine Zaal Circuit, De Korre, Toneelacademie, 20.30

dinsdag 21 november
Holiday on Ice / MECC, 20.00
Homo Zappens / lezing, Dr. J. de Mul, Nieuwenhofzaal, 20.00
Don Carlos / toneel, RO Theater, Vrijthoftheater, 20.15

woensdag 22 november
Lunchconcert / Bonnard Trio, Vrijthoftheater, 12.30
Afrikaanse verhalen spelen / kinderen spelen Afrikaanse verhalen na, Stadsbibliotheek, 14.00, 15.00
Afrika InDruk / literaire avond, ECDPM, OI, Vrouweplein 21, 19.00
Holiday on Ice / MECC, 20.00
Het Hele Hangijzer / debat, Uitbreiding van Maastricht Aachen Airport, Statenzaal Ond Gouvernement, 20.00
Buiten voor de deur / toneel, Kleine Zaal Circuit, Zeenzucht, Toneelacademie, 20.30

Exposities

Egide Ritten, schilderijen - Kamer v Koophandel, Maasboulevard 5, t/m 2 jan, ma t/m vr 8.30-16.00
Eindejaarsexpositie, grafiek en bijzondere kunstboeken - Gal. Tracé, Alex Battalaan 31, 18 nov t/m 30 dec, do 14.00-18.00; vr en za 12.00-17.00
Thomas Grünfeld, objecten - Gal. Ardi Poels, Lage Barakken 31a, t/m 23 dec, wo t/m za 13.00-17.00
Jan van Diemen, olieverven en gouaches - Gal. FAH, Brusselsestr 80, t/m 10 dec, do 16.00-20.00; vr t/m zo 13.00-17.00
Anke Schäfer, M.O. Mel Onderdriel: "Het verplanten van de baas in het hiernamaals van de vitrinemat" - Natuurhistorisch Museum, De Bosqueplein 6-7, t/m 26 nov, ma t/m vr 10.00-12.30 en 13.30-17.00; za en zo 14.00-17.00
Christoph Aussems en Jan Aussems, schilderijen / **Annelies van Hartevell**, keramiek - Gal. Artisan, Grote Gracht 43, t/m 18 nov, di t/m za 13.30-17.30

Films - Speelweek: 16 t/m 22 november
FILMTHEATER LUMIÈRE, Bogaardenstraat 40b
De Aardman Collection, dag, 20.00
Land and Freedom, dag, 20.30
Les Roseaux Sauvages, dag, 22.00
Darkness in Tallinn, do t/m za 23.00
CINEMA PALACE, Wycker Brugstraat 1
Doornroosje, za, zo en wo 14.00, 16.00
Les Films du Paradis: "Belle de jour", ma 17.45
Assasins, dag, 17.45, 21.00; za, zo en wo ook 14.00
Waterworld, dag, 17.45 en (beb. ma) 21.00; za, zo en wo ook 14.00
Sneak Preview, ma 21.00
Nine Months, do t/m zo en di t/m wo 18.15 en dag, 21.15;

PATHE MAASTRICHT, Wilbelminasingel 39
The Shadow, dag, 11.15, 13.45, 16.15
Lang Leve de Koningin, dag, 13.00, 15.45
Seven, dag, 13.00, 15.45, 18.30, 21.30
André, za, zo en wo 13.15
Doornroosje, za, zo en wo 13.15, 16.00
Jade, dag, 13.15, 16.00, 18.45, 21.30
The Net, dag, 16.00, 18.45, 21.30; do, vr, ma en di ook 13.15
The Bridges of Madison County, dag, 18.30, 21.30
Something to talk about, dag, 18.45, 21.30; do, vr, ma en di ook 13.15, 16.00
Apollo 13, dag, 20.15

CINÉ-K, Bernardusstraat 13
Carrington, dag, 21.00

Jong cabarettalent in Vrijthoftheater

Angst en walging en Toon Hermans

Het Nederlands cabaret bestaat honderd jaar en daarom sponsort de KPN een tourneetje van jong talent. Crème Fraîche, Jaap Mulder en Schudden Voor Gebruik traden vorige week woensdag aan in het Vrijthoftheater. Voor een slecht gevulde zaal, dat wel. Het was dan ook onvermijdelijk dat de ceremoniemeester van dienst - een *stand-up comedian* van de Comedy Train - iets riep over in groten getale en zo.

Het cabaret van Schudden Voor Gebruik is evenmin meer dan de som der delen, maar het duo is een heel eind op weg. Ze beoefenen zogeheten *fysiek theater* en lijken opgegroeid in de schaduw van Waardenberg & De Jong. Gevaarlijke stunts en elkaar gezellig in de bek spugen is er nog niet bij, maar wat inventiviteit betreft, kunnen ze zich met hun Rotterdamse voorbeelden meten. De bobslee-scène en de neukende kikkers - onlangs nog te zien bij de Vara - zijn hoogtepunten uit een programma dat vooral de kwetsbaarheid en de mallotigheid van onze diersoort etaleert. Alleen de uitwerking van de ideeën behoeft misschien bijstelling: de valschermspringer wiens parachute niet opent, de waterskiër die tegen een boei knalt en de kikker in de koplampen van een auto - het loopt allemaal hetzelfde af, namelijk met de volgsport op zwart. Bovendien duurt het soms te lang: het hilarische van de scène in een Frans restaurant - met daarin niet veel meer dan de woorden *oui, bon, l'eau en le vin* - is er na drie minuten wel vanaf. En toch, de zeer onderkoelde dialogues tussendoor - onder meer over de vraag of de vorige act eigenlijk wel was geslaagd en wat het tweetal vervolgens zal gaan doen - verradt een talent dat nog slechts een paar jaar moet rijpen voordat het *the next*

hottest thing wordt genoemd.

Voor Crème Fraîche gaat dat wellicht iets langer duren. Het Limburgse kwartet speelt - anders dan de naam doet vermoeden - traditioneel cabaret: korte stukjes en liedjes met gitaar of een als bierfles vermomde fluit. Veelal niet bijster inventief en behoorlijk braaf, alsof ze vrezen dat Toon Hermans over hun schouder meekijkt. Hoewel de groep daarmee doorgaat voor de cabaret-pendant van het CDJA, weet Crème Fraîche een enkele keer te overtuigen. De act over bejaarden die een cursus zelfverdediging krijgen, onderscheidt zich dankzij het acteertalent dat twee van de vier heren aan de dag leggen. Maar een intens gespeelde opa en een licht-fascistoïde cursusleider maken samen nog geen show. Wat dat betreft lijkt de oogst in het honderdste geboortjaar van het Nederlands cabaret mager. Dat is hij niet: andere jonge talenten als Hans Teeuwen, Theo Maassen en Ajuinen & Look trekken inmiddels in hun eentje een volle zaal. Daar hebben ze geen sponsor voor nodig.

Eugène Baak

Crème Fraîche speelt 23 en 24 november in het Lösstheater, 20.30 uur, toegang f12,50.

(Tekening Geert Setola)

"Een maand of vier geleden was ik op vakantie in Israël. Stom toevallig liep ik daar iemand tegen het lijf die meehielp bij archeologische opgravingen, een samenwerkingsproject tussen Amerikaanse universiteiten en Israëlische wetenschappers. Meteen heb ik gevraagd of ik daar niet een keer mocht komen kijken, want ik hou erg van onderzoek, in het algemeen: ik ben altijd nieuwsgierig hoe iets in elkaar zit. Uiteindelijk heb ik één dag meegewerkt bij die opgravingen, aan de weg tussen Hebron en Askolos, twintig kilometer verderop aan de Middellandse zee."

Hemelhoog

Puck Muller, research assistent in de werkgroep haemato-oncologie van de vakgroep interne geneeskunde

"Een bloedhete semi-heuvelachtige vlakte. Je moest minstens twee liter water bij je hebben om de dag goed door te komen. In die heuvels is een heel grottenstelsel van -ik weet niet hoeveel jaar- vóór Christus. Waarschijnlijk zijn ze uitgehouwen om ervoor te zorgen dat de mensen niet door de hitte bevangen werden. Het gedeelte waar ik mee mocht helpen was van honderd jaar voor Christus. Vierenveertig van die grotten staan heel ingenieus met elkaar in verbinding."

"Enfin, je moet dus afdalen in zo'n grot, met een plastic emmertje en een schoffeltje. Als je beneden bent, graaf je dingen uit en die stop je dan in je emmer. Het liefste zou je natuurlijk meteen je buit bekijken, maar dat mag dus niet. Na verloop van tijd sleep je de emmertjes naar boven. Daar wordt in hutten, nou ja, palen met een doek erover, alles gesorteerd: de brokstukken worden in een grote zeef geschud. En dan is het afwachten wat er overblijft. Als je iets hebt gevonden, bijvoorbeeld een scherf, dan wordt aangegeven in welke grot die gevonden is. Alle grotten zijn in kaart gebracht en gecodeerd. Die mensen daar hebben me helemaal uitgelegd waar je op moet letten: eerst de grote dingen kwalificeren, daarna de kleinere. Je stelt bijvoorbeeld eerst vast of je vondst van aardewerk is en vervolgens probeer je te ontdekken wat voor iets het geweest is. Als je geluk hebt, dan vind je scherven die je aan elkaar kunt zetten. Tot mijn grote schrik ontdekte ik het bovenstuk van een olielamp. Met tuitje en alles! Acuut last van verzamelwoede: ik wil het hebben, het is van mij! Maar ja, het is van de staat."

"Ik weet nu ook dat je het meeste kans maakt om iets bruikbaar te vinden, als je aan de wanden van de grot graaft. Op die manier vond één van de medewerkers een wijnaamfoor. Dat die kruik voor wijn gebruikt werd, kun je zien aan het soort vlekken aan de binnenkant van het aardewerk. De gevonden zaken worden uiteindelijk in een laboratorium tot op het bot geanalyseerd. Maar dat specialistische werk vond ik niet interessant: analyseren doe ik hier al in het laboratorium. Het ging me juist om dat gevoel dat je hebt als je voor de eerste keer iets ontdekt, nadat je daar uren in de aarde hebt staan wroeten."

"Er was één gedeelte in die grotten, dat mij enorm fascineerde: de plek waar die grotbewoners hun water haalden. Ik heb zelden zo'n ongelooflijk ingenieus systeem gezien: het regenwater werd opgevangen in een bassin en dan via een trappensysteem verdeeld. Het was zó gemaakt dat er zo min mogelijk verdamping was. Wat mij aansprak was het feit dat die mensen toen met heel weinig dingen, afhankelijk van de natuur, hun leven konden inrichten."

"Aan het einde van de dag, hebben ze mij drie scherven geschonken. Het moeten stukken van een pot geweest zijn, want aan één scherf zat een half oortje. Het is het mooiste vakantiesouvenir dat ik ooit heb gehad: ik kan aardig fantasieren over wanneer en waarvoor die mensen dat potje toen gebruikt hebben."

Judith Kuijk

(In deze wekelijkse rubriek vertellen medewerkers en studenten over hun mooiste, meest bijzondere culturele belevenis.)

Een reiger in de stad

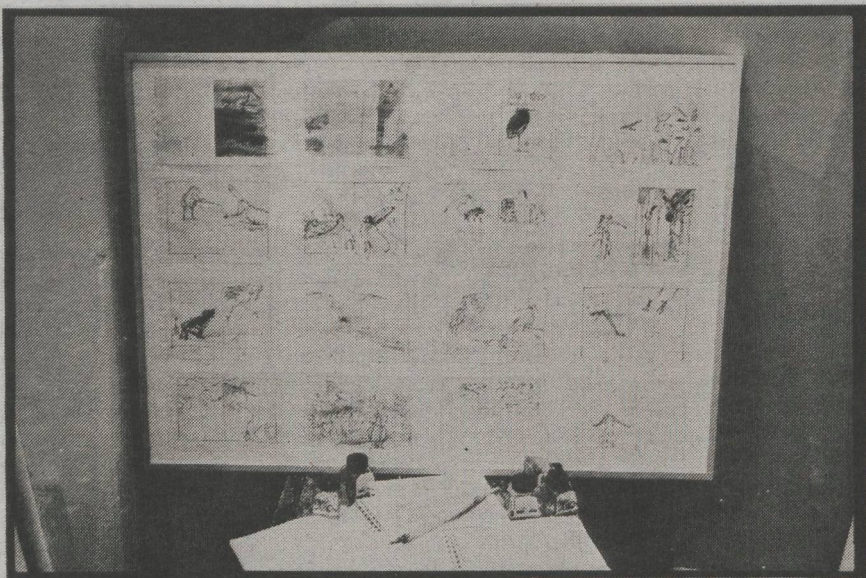
Een mens wordt wel eens wat moe van al die nieuwigheid in de kunst. De videopresentaties, de museumvloeren met een enkel hoopje zand en wat roestige pijpen. Niet per definitie onzin natuurlijk, maar soms is het een verademing om weer eens gewoon mooie en uiterst kunstzinnige tekeningen te mogen bewonderen.

Annemarie van Haeringen maakt die, en ze heeft er succes mee. Dit jaar werd zij voor haar boek 'Op hoge poten', door de kinderboekenjury onderscheiden met een vlag en Wimpel. De originele illustraties hangen dezer dagen in het achterzaaltje van Kinderboekenwinkel 'De boekenwurm'. Ze hangen daar overigens kennelijk niet direct voor de doelgroep. Het boek werd namelijk bekroond in de categorie tot zes jaar, maar de mensjes van die leeftijd zullen nog halsbrekende toeren uit moeten halen om het materiaal te gaan bekijken, zo hoog hangt het allemaal.

Kinderliteratuur is de enige vorm van literatuur waarbij tekst en illustraties gelijkelijk worden gewaardeerd. Zo heeft Puk van de Petteflet behalve aan de literaire kracht van Annie M.G. Schmidt een groot deel van zijn populariteit te danken aan de illustraties van Fiep Westendorp. De kinderboeken van Roald Dahl zijn zonder de illustraties van Quentin Blake moeilijk voor te stellen, en Winnie de Poeh is haast nog bekender dankzij de tekeningen van E.H. Shepard dan vanwege de tekst van A.A. Milne.

Ook Annemarie van Haeringen heeft andere schrijvers gesteund met haar illustraties. Ze illustreerde voor Hans Dorrestijn en maakte de tekeningen bij 'De verhalen van de boze heks', een momenteel zeer populaire serie kinderboeken, van Hanna Kraan. Ook illustreerde ze een kinderbijbel, maar dat verhaal kon ook zonder haar bijdrage al op grote aanhang rekenen.

Voor 'Op hoge poten' heeft zij zelf de tekst

Een van de bekroonde kinderboekillustraties, ook voor volwassenen (foto Nelis Tutkey)

geschreven, al steunt het boek vooral op de tekeningen. Het verhaal gaat over een reiger die maar moeilijk aan eten kan komen. Na slechte ervaringen met een krokodil en een tijger komt de reiger terecht in de stad, waar hij zich wat meer op z'n gemak voelt. Van Haeringen heeft zich bij het schrijven laten inspireren door een fabel van La Fontaine. Maar zoals dat bij een prentenboek hoort, vertellen de tekeningen vaak een eigen verhaal. Ze nodigen de kijker/lezer uit om uitgebreid mee te dromen.

In dit geval niet zozeer omdat de tekeningen zoveel details bevatten, maar door hun vitaliteit. Die wordt bereikt door met een zwarte pen over nat papier te tekenen, waardoor het lijkt alsof de dieren en planten nog wat heen en weer waaiden voor zij hun definitieve plaats op het papier vonden. De pentekeningen zijn vervolgens ingekleurd met warme aquareltinten die, als inktwolkjes in het water, uitzwermen over de bladzijden.

Als er een ding uit de tentoonstelling blijkt, dan is het wel dat reproductie het werk geen goed heeft gedaan. De diepe kleuren

en de eigenzinnige zwarte pennestreken, ja zelfs de composities, zijn op de originele tekeningen veel intenser dan in het boek. Die extra intensiteit is overigens niet de enige reden om naar de expositie toe te komen. Buiten is een etalage die een kijkje gunt in de werkwijze van Van Haeringen. Op kleine blaadjes zijn de potloodschetsjes te zien die vooraf gingen aan de definitieve tekeningen. Ook binnen zijn sporen te vinden van haar aanpak. Hier en daar zijn snippertjes maar soms ook hele tekeningen op het papier geplakt. Die collagetechniek is in het boek nauwelijks meer te herkennen.

Jammer is dat de tentoonstelling niets zegt over de manier waarop van Haeringen haar tekst heeft geschreven. Voor een illustrator is dat toch geen alledaagse kost.

Micha Wertheim

Tot eind November in de Boekenwurm; Originele illustraties uit 'Op hoge poten' van Annemarie van Haeringen. Houtmaas 6. Geopend tijdens winkelluren.

Modern

De moderne mens kan onderweg niet langer zonder DCC-memocorder, GSM-telefoon, notebook-computer, pacemaker en elektronische organizer, laat staan zonder thuis een scanner, CD-ROM module in een snelle PC, kleurenprinter en magnetron. Voor onderweg betekent dat dat men zich, ondanks de voortschrijdende miniaturisering, als een soort paratrooper moet behangen met allerlei kleine grijze of zwarte kastjes. Want een beetje moderne mens weet dat voor zowel DCC-memocorder, GSM-telefoon, notebook-computer en elektronische organizer je verschillende adapters (van 110, 220/240, en soms zelfs 380 Volt naar 4, 12, 24 of nog onzinniger voltages) moet meezeulen, alsmede de andere parafernalia die allemaal in sjieke lucifersdoosjes verpakt zitten: de collectie PCMCIA-kaarten, de chipkaart voor je telefoon, de externe floppy-drive, de connector-kits om een en ander met elkaar te laten praten, de mobile port expander (als je elders eens je machientjes in een ander apparaat wilt kunnen steken), floppy-doosjes, in sommige gevallen extra uitwisselbare harde schijven (zo heb ik zelf 800 MB voor de grafische applicaties, plus nog eens 540 MB voor het faxen en tekstverwerken; geeft toch een veilig gevoel hoor!), het setje met verschillende telefoonstekkers voor mocht je eens op een Japanse hotelkamer willen faxen en je GSM-telefoon uit de lucht is, en zo cetera.

Wie bij God niet weet waarover ik het heb mag zich gelukkig prijzen, want mijn welzijn is er met al deze micro-electronica niet bijster significant op vooruit gegaan.

Waar zijn de tijden gebleven dat je met een bloknoot en adressenboekje nog de hele wereld door kwam? Wanneer was ik voor het laatst gelukkig zonder een kratje kilobytes in mijn nabijheid?

Daarom deze (wijze?) raad aan al diegenen die überhaupt geïnteresseerd denken te zijn in het zich opsturen in de elektronische vaart der volkeren: wacht nog even met de aanschaf van al deze digitale wonderdoosjes!

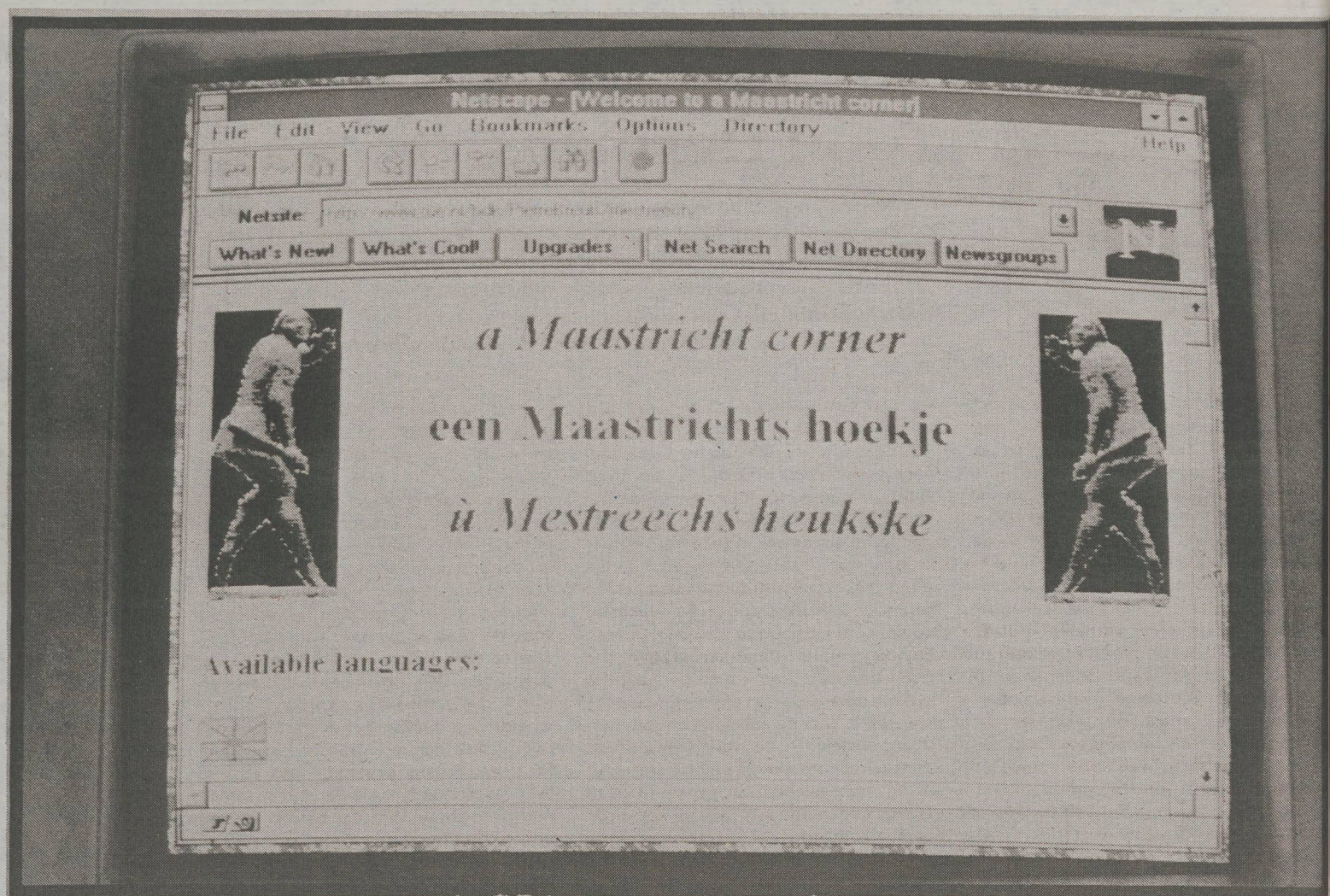
Want vóór het millennium om is, verwacht ik, zullen al die doosjes een stuk mensvriendelijker zijn geworden. High tech, high touch, daar gaan we onherroepelijk naartoe.

Ik voorzie één handig apparaat dat al die zaken in zich verenigt, en dat bovendien nog wat extra slimheden heeft. Zo zal die PDA (persoonlijke digitale assistent) draadloos kunnen communiceren met een andere, zodat bijvoorbeeld het uitwisselen van visitekaartjes (en het vervolgens benauwend friemelig overtikken van al die pracht-informatie) overbodig wordt: "Mag ik mijn PDA even naast de Uwe houden?" Voor wie dan nog geen eigen PDA heeft zit er op de mijne een micro-scanner zodat ik dat ouderwetse kaartje ook gewoon even kan inlezen. Mijn PDA houdt op gezette tijden automatisch GSM-contact met de basis zodat ik op de hoogte blijf van faxen die op het secretariaat binnenkomen. Mijn PDA herkent mijn stem en onthoudt dus mijn (deze) invallen. Sterker nog, ik kan haar instrueren om met mij te kwehelen:

"PDA, ik kan niet slapen."

"Ah! Welaan, er was eens een moedergeit met zeven kleine geitjes..."

Eva

Cyberlimbo's

Internet. Het toverwoord ligt inmiddels bestorven in de mond van vele opinielers, informatietechnologen en andere futuristen. Zij houden de onwetende massa met een zeker dédain voor dat de aansluiting met de maatschappij van de toekomst gemist gaat worden indien zij zich niet bekeert tot de religie van de information superhighway. Nog afgelopen zaterdag waarschuwde Maurice de Hondt de kijkers van Nederland 2 ervoor geen "digibee" te worden. Dan loopt het slecht met je af "in de toekomst". Maar wat mis je dan, als niet aangesloten Limburgse digibee? Een korte rondgang in de Limburgse en Maastrichtse cyberspace. Surft u mee?

BERICHT UIT MAASTRICHT

Klik. De graphical map van Limburg vermeldt elf steden die informatie in wat voor vorm dan ook aanbieden. Maastricht is het sterkst vertegenwoordigd met tien sites. Enkele bedrijven, de Kamer van Koophandel, de Gemeente Maastricht en de RL plus drie van haar instituten.

Na enig browsen besluit ik dicht bij huis te beginnen. Klik. "Hallo, ik ben een Limburger in Canada en ik wou graag even de groetjes doen aan mijn vaderland". Zomaar een inzending op de Grafittiwall van de Dodelserver, die verder gevuld wordt met informatie van de JOVD Limburg en wat persoonlijke homepages van universiteitsmedewerkers. De server blijkt op persoonlijke titel te worden onderhouden door Leo Plugge, kennistransfermedewerker bij het Maastrichts Technologisch Research Instituut voor Kennis en Systemen (MATRIKS), verbonden aan de faculteit der algemene wetenschappen. "Zuiver experimentele doeleinden", geeft Plugge als antwoord op de vraag naar het nut van hun Webserver. "We gebruiken de Dodel voor de ontwikkeling van onze eigen expertise en om diverse softwarepakketten uit te proberen. Overigens is onze expertise ook aangewend voor Entré Maastricht, de infopages van de Gemeente Maastricht". O ja? Klik. Welcome to the city of Maastricht! Erg druk is het hier niet. De counter geeft aan dat ik pas de 266e bezoeker ben, terwijl de server al enkele maanden operationeel is. Feiten en cijfers over Maastricht passeren keurig de revue, en de opmaak wordt ondersteund door illustraties van de, inmiddels verplichte, Guus van Eck. Daar moet je wel van houden. Al met al een goed verzorgde site en (heel belangrijk) geheel in het Engels. Ik ben niet de enige die onder de indruk is, zo blijkt uit het gastenboek, waar velen uit de hele wereld lovende woorden achterlaten. Een van de reacties is van Pierre Breuls, die naar zijn eigen Maastricht-site, het Mestreechs Heukske, verwijst. Klik. Breuls geeft de keuze uit drie talen: Maastrichts, Nederlands en Engels. Chauvinistisch kosmopolitanisme: Internet biedt onverwachte combinaties. De site is, zoals zovele, still under construction. Dat betekent ondermeer geen entries bij de rubrieken Events, Going Out en Tourist Info. Wel een uitgebreid overzicht van manieren om Maastricht fysiek te bezoeken: per vliegtuig, trein, auto, bus en zelfs per boot: "The Albert Channel, coming from Antwerp, ends very close to Maastricht". Schip ahoy! Verder biedt Breuls een (onleesbare) kaart van Maastricht en zeer veel redelijke foto-impressies van bruggen, gebouwen, kerken en pleinen. De toelichting is vaak zeer summier, en het blijft de vraag of velen zijn webpage ooit zullen vinden, zolang hij niet gelinkt wordt met de Gemeenteserver. Op mijn (electronische) vraag daarnaar reageert Breuls niet.

Ik besluit mijn aandacht naar de provincie te verleggen. Klik. Digitaal Limburg, de "experimentele digitale stad voor Limburg" wil een "platform" zijn waar burgers en bedrijven met elkaar en met overheden in contact kunnen treden. Alles is in het Nederlands. Men treft hier de Limburgse Filmagenda, Cultureel café De Nor in Heerlen, het Gehandicapten Software Centrum en Kokkies Kookhoek voor "een lekker oud broodrecept" (!). Ik kies voor Het Plein, "een van de gezelligste plaatsen van de stad". Daar wacht mij ondermeer een virtuele wandeling door oud Hoensbroek en door de oude Staatsmijn Emma aan de hand van tien abominabele fotootjes met onderschriften van het kaliber "zomaar een mijn-gang" en "ondergrondse paardestal". Limburg op z'n gezelligst.

Klik. De categorie "Onderwijs en Wetenschap" levert links naar alle Nederlandse instellingen voor hoger onderwijs, maar ook naar studentenverenigingen. In Maastricht zijn dat er volgens Digitaal Limburg twee: de JOVD Maastricht (hallo, daar zijn we weer!) en AEGEE Maastricht. De enige studentengezelligheidsvereniging die genoemd wordt is Cleopatra in Groningen. Het internationale gezicht van Digitaal Limburg moet komen van links zoals de Railserver (internationale dienstregelingen) en de Personeelskamer, waar je c.v.'s kunt lezen en achterlaten. Opnieuw lijkt de superhighway een eenrichtingsweg: mijn digitale verzoek om achtergrondinformatie blijft onbeantwoord.

Klik. Eindelijk spanning! Limburg On Line opent met een schietpartij in de Heerlense nachtclub Palma Palace. Vol verwachting klik ik het icoontje "samenleving" aan. Hierachter blijkt een aantal prikbord-achtige rubrieken schuil te gaan. Iemand zoekt "voor zijn collectie" de James Bond film "JB in Moskou". Veel succes. Nog zo'n knaller: een oproep voor de reünie van de handbalvereniging "Ekspllosion". Of meer de personal touch: een "jongen van 24 jaar" wacht met spanning "op antwoord" voor een blind date. In verwarring besluit ik het virtuele Café Klatch in te duiken: "de babbelbox van Limburg On Line". Mijn disgenoten dragen illustere namen als Mattie, Arie, Wil en Carolien. Ze voeren tenenkrommende ouwehoer-gesprekken in het Limburgs waar menige reële cafédiscussie academisch bij afsteekt. "Kal plat of kal neet", zo wordt een niet-Limburgs sprekende hier begroet. Welkom in de warmte van cyberspace...

Geschrokken wijk ik uit naar de Forumrubriek, die mij discussies over actuele onderwerpen met bekende Limburgers belooft. Dit valt mee en tegen. Ja: de discussie heeft enig niveau; neen: er reageert bijna niemand. De woorden van Leo Plugge van MATRIKS schieten mij te binnen. Hij vergeleek Internet met een leetuurkiosk: "Je hebt er schappen met actualiteit, nieuws, technische informatie en literatuur. Maar ook duizenden sites met porno en pulp fiction. Kortom: heel veel rommel en slechts enkele juweeltjes". Limburg is een rommelhok, besluit ik, en via de home button van mijn Netscape cyberspaceship land ik weer op de good old RL. Vermoeid strek ik de vingers. We zijn weer thuis.

Woody van Olfen

Klik, we zijn weer thuis in ons rommelige Limburg (foto Nelis Tutkey)